МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, СПОРТУ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Державна політика щодо інвестиційного розвитку в Україні»

Здобувачки вищої освіти ІІ рівня, ІІ курсу, групи МПАз-24-1,
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма «Регіональне управління та самоврядування»

_____ Тріфонової Олени Олегівни
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____ Канцур Інна Григорівна,
(підпис) к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного управління

Керівник освітньо-професійної програми _____ Канцур Інна Григорівна,
(підпис) к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного управління

Допущено до захисту рішенням кафедри менеджменту та публічного управління
протокол від «10» 01 2026 №6

Завідувач кафедри _____ Гусятинський Микола Володимирович
(підпис) к.т.н., доцент

Ірпінь – 2026

Реєстрація № 6 22.01.2026 Анищенко А.І.
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки _____ 26.01.26 _____
(до захисту/ на допрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 93 б. 12.02.2026 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії _____ І.В. Діков
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ І.В. Гуцаленко
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Т. Кацур
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ О.І. Вашнева
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	9		І.В. Ліхов А.В. Гуцетинский І.Т. Кашуба О.І. Башилова В.Л. Самсонов
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	4		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	10		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	45		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	93		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100- бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
93б.	A	5(відмінно)	12.02.2020	І.В. Ліхов А.В. Гуцетинский І.Т. Кашуба О.І. Башилова В.Л. Самсонов

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Б	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

Факультет соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації
Кафедра менеджменту та публічного управління
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітня програма «Регіональне управління та самоврядування»

Затверджую
Завідувач кафедри менеджменту та публічного управління
_____ М. В. Гусятинський
«30» 12 2024 р.

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачці вищої освіти
Тріфоновій Олені Олегівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Державна політика щодо інвестиційного розвитку в Україні
Затверджена наказом ректора від 27.12.2024 №1915
2. Строк здачі закінченої роботи 30.01.2026

3. Цільова установка полягає у комплексному аналізі теоретичних засад та практичних механізмів реалізації державної політики у сфері інвестиційного розвитку, а також у формуванні обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності інституційного та інструментального забезпечення інвестиційної діяльності в Україні..

Мета роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних засад державної інвестиційної політики, аналізі сучасного стану та проблем її реалізації в Україні, а також у розробленні практичних рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності на місцевому рівні на прикладі Вишневої міської ради

Об'єктом дослідження є процеси реалізації державної інвестиційної політики в Україні.

Предметом дослідження є організаційно-економічні механізми активізації інвестиційної діяльності на державному та місцевому рівнях.

Базою дослідження є Вишнева міська рада Бучанського району Київської області.

4. Вихідні дані до роботи нормативно-правові акти України, що регулюють інвестиційну діяльність та економічний розвиток; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань державної інвестиційної політики, інституційної економіки та інвестиційного менеджменту; офіційні статистичні дані та аналітичні звіти органів державної влади і міжнародних організацій; матеріали офіційних вебресурсів та результати власних аналітичних узагальнень; матеріали офіційних сайтів, а також внутрішня документація бази практики — Вишневої міської ради.

5. Перелік графічного матеріалу Рис.1.1. Підходи до розуміння сутності державної інвестиційної політики; Таблиця 1.1. Компоненти державної інвестиційної політики та їх характеристика; Таблиця 1.2. Принципи формування державної інвестиційної політики; Рис.1.2. Складові інституційної структури; Рис. 2.1. Динаміка капітальних інвестицій в Україні (2020-2025 рр.); Таблиця 2.1. Динаміка капітальних інвестицій у Вишневій громаді (2020–2025 рр.); Рис.2.2 Структура інвестиційних вкладень у Вишневій міській раді; Таблиця 2.2. Порівняльний аналіз інвестиційної активності Вишневої громади та приміських громад Київської області (2024 рік); Таблиця 2.3. Економічний ефект інвестиційної діяльності у Вишневій громаді (2024 рік); Таблиця 2.4. Участь Вишневої міської ради у програмах міжнародних донорів (2021–2024 рр.); Рис.2.3. Структура джерел фінансування інвестиційних проєктів Вишневої міської ради (2020–2024 рр.); Таблиця 2.5. Реалізація інвестиційних

проєктів Вишневої міської ради за рахунок коштів ДФРР у 2020–2024 рр.; Програма партисипативного бюджету Вишневої міської ради (2021–2024 рр.).

6. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом) ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТ РОЗВИТКУ; 1.1. Сутність, мета та завдання державної інвестиційної політики економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності держави; 1.2. Інс механізм та інструменти реалізації інвестиційної політики; РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУ СТАНУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПО УКРАЇНІ; 2.1. Динаміка, структура та галузеві особливості інвестиційної діяльност (2020–2025 рр.) з урахуванням тенденцій на рівні Вишневої міської ради; 2.2. Дер тегії, програми та ініціативи у сфері інвестицій в органах місцевого самоврядуван кладі Вишневої міської ради); РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСП ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В 3.1. Дослідження проблем реалізації державної інвестиційної політики в Україні тегічні напрями активізації інвестиційної діяльності.

7. Календарний план виконання роботи

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконан	
		За планом	Фа
1.	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	25.11.2024	25
2.	Підготовка першого розділу роботи та подання його керівнику	25.04.2025	25
3.	Підготовка другого розділу роботи та подання його керівнику	03.11.2025	03
4.	Підготовка третього розділу роботи та подання його керівнику	05.12.2025	05
5.	Підготовка вступу та формування висновків, списку літературних джерел. Оформлення роботи згідно вимог ДПУ та подання її керівнику	19.12.2025	19
6.	Доопрацювання робити з урахуванням зауважень керівника	до 16.01.2026	до 16
7.	Отримання відгуку керівника	26.01.2026	26.0
8.	Отримання зовнішньої рецензії	30.01.2026	30.0
9.	Перевірка роботи на унікальність	18.01.2026	18.0
10.	Попередній захист роботи	28-29.01.2026	28-29
11.	Допуск кваліфікаційної роботи до захисту зав.каф.	до 01.02.2026	
12.	Захист роботи	10-12.02.2026	

8. Дата видачі завдання «30» грудня 2024 р.

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (підпис) Канцур І. Г. (прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо-професійної програми (підпис) Близнюк А. С. (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувачка вищої освіти (підпис) Тріфонова О. О. (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Державна політика щодо інвестиційного розвитку в Україні

Мета роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних засад державної інвестиційної політики, аналізі сучасного стану та проблем її реалізації в Україні, а також у розробленні практичних рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності на місцевому рівні на прикладі Вишневої міської ради.

Завданнями роботи є: систематизувати теоретичні підходи до визначення сутності інвестиційної діяльності та державної інвестиційної політики; проаналізувати динаміку, структуру та галузеві особливості інвестиційної діяльності в Україні у 2020–2025 роках; дослідити проблеми реалізації державної інвестиційної політики на національному та місцевому рівнях; оцінити інвестиційний потенціал Вишневої міської територіальної громади; визначити економічні та соціальні ефекти інвестиційної діяльності громади; обґрунтувати стратегічні напрями активізації інвестиційної діяльності та підвищення її ефективності.

Предметом дослідження є організаційно-економічні механізми активізації інвестиційної діяльності на державному та місцевому рівнях.

Об'єктом дослідження є процеси реалізації державної інвестиційної політики в Україні.

Базою дослідження виступає Вишнева міська рада Бучанського району Київської області.

За результатами дослідження сформульовано висновки щодо сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні, виявлено ключові проблеми реалізації державної інвестиційної політики та обґрунтовано стратегічні напрями її активізації. Розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення інвестиційної діяльності Вишневої міської територіальної громади з урахуванням сучасних викликів та можливостей.

Одержані результати можуть бути використані у практичній діяльності органів місцевого самоврядування при формуванні та реалізації інвестиційної політики, у навчальному процесі закладів вищої освіти, а також у подальших наукових дослідженнях з проблем державного та місцевого управління інвестиційною діяльністю.

Кваліфікаційна робота містить: 74 сторінки, 8 таблиць, 4 рисунки, 55 використані джерела, 4 додатки.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, державна інвестиційна політика, інвестиційний клімат, місцеве самоврядування, територіальна громада, інвестиційний потенціал, економічний розвиток.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2024-2025.

Рік захисту роботи: 2026.

ABSTRACT

State policy on investment development in Ukraine

The purpose of the work is to substantiate the theoretical foundations of the state investment policy, analyze the current state and problems of its implementation in Ukraine, as well as develop practical recommendations for activating investment activity at the local level using the example of the Vyshneve City Council.

The objectives of the work are: to systematize theoretical approaches to determining the essence of investment activity and state investment policy; to analyze the dynamics, structure and industry features of investment activity in Ukraine in 2020–2025; to investigate the problems of implementing state investment policy at the national and local levels; to assess the investment potential of the Vyshneve city territorial community; to determine the economic and social effects of the community's investment activity; to substantiate strategic directions for activating investment activity and increasing its efficiency.

The subject of the study is the organizational and economic mechanisms for activating investment activity at the state and local levels.

The object of the study is the processes of implementing state investment policy in Ukraine.

The research base is the Vyshneva City Council of Buchansky District, Kyiv Region.

Based on the results of the research, conclusions were formulated on the current state of investment activity in Ukraine, key problems in the implementation of state investment policy were identified and strategic directions for its activation were substantiated. Practical recommendations were developed to improve the investment activity of the Vyshneva City Territorial Community, taking into account modern challenges and opportunities.

The results obtained can be used in the practical activities of local governments in the formation and implementation of investment policy, in the educational process of higher education institutions, as well as in further scientific research on the problems of state and local management of investment activity.

The qualification work contains 74 pages, 8 tables, 4 figures, 55 sources used, 4 appendices.

Keywords: investment activity, state investment policy, investment climate, local self-government, territorial community, investment potential, economic development.

Year of completion of the qualification work: 2024-2025.

Year of work protection: 2026.

ЗМІСТ

ВСТУП 9

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ 12

1.1. Сутність, мета та завдання державної інвестиційної політики як чинника економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності держави 12

1.2. Інституційний механізм та інструменти реалізації інвестиційної політики 24

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ 30

2.1. Динаміка, структура та галузеві особливості інвестиційної діяльності в Україні (2020–2025 рр.) з урахуванням тенденцій на рівні Вишневої міської ради 30

2.2. Державні стратегії, програми та ініціативи у сфері інвестицій в органах місцевого самоврядування (на прикладі Вишневої міської ради) 43

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ 60

3.1. Дослідження проблем реалізації державної інвестиційної політики в Україні 60

3.2. Стратегічні напрями активізації інвестиційної діяльності 64

ВИСНОВКИ 68

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 71

ДОДАТКИ 78

ВСТУП

Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується посиленням ролі інвестицій як ключового чинника економічного зростання, структурної модернізації та відновлення територій в умовах воєнного стану та післявоєнної реконструкції. Обмеженість внутрішніх фінансових ресурсів, високі інвестиційні ризики та необхідність відновлення критичної інфраструктури зумовлюють потребу у формуванні ефективної державної інвестиційної політики, здатної забезпечити залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. Особливої актуальності набуває питання адаптації загальнонаціональних інвестиційних механізмів до рівня територіальних громад, які в умовах децентралізації відіграють дедалі важливішу роль у реалізації інвестиційних проєктів.

Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю подолання системних проблем реалізації державної інвестиційної політики в Україні, які посилилися внаслідок повномасштабної військової агресії. Незважаючи на наявність законодавчих інструментів стимулювання інвестиційної діяльності, фактичний рівень інвестиційної привабливості країни залишається недостатнім, що стримує економічний розвиток та відновлення територій. Водночас практичний досвід окремих територіальних громад свідчить про можливість активізації інвестиційної діяльності за умови впровадження сучасних управлінських підходів, цифрових інструментів та ефективної взаємодії з міжнародними партнерами. Це обумовлює доцільність комплексного дослідження проблем та стратегічних напрямів активізації інвестиційної діяльності на державному і місцевому рівнях.

Стан і ступінь розробки проблеми. Проблеми формування та реалізації державної інвестиційної політики висвітлювалися у працях вітчизняних і

зарубіжних науковців, зокрема у дослідженнях, присвячених інвестиційному клімату, інституційному середовищу, державному регулюванню інвестиційних процесів та регіональному розвитку. Значний внесок у вивчення цих питань зробили такі науковці, В. Геєць, В. Федоренко, М. Штань, С. Сорокін., В. Криловський, Г. Карчева, а також аналітичні центри та міжнародні організації (Світовий банк, OECD, Європейська Бізнес Асоціація, Transparency International). Разом із тим, недостатньо дослідженими залишаються питання практичної адаптації інструментів державної інвестиційної політики до умов функціонування конкретних територіальних громад, зокрема в умовах воєнних ризиків та децентралізації влади.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності в Україні з урахуванням проблем реалізації державної інвестиційної політики та особливостей її впровадження на рівні територіальних громад.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачається вирішення таких завдань:

- систематизувати теоретичні підходи до визначення сутності інвестиційної діяльності та державної інвестиційної політики;
- проаналізувати динаміку, структуру та галузеві особливості інвестиційної діяльності в Україні у 2020–2025 роках;
- дослідити проблеми реалізації державної інвестиційної політики на національному та місцевому рівнях;
- оцінити інвестиційний потенціал Вишневої міської територіальної громади та визначити економічні та соціальні ефекти інвестиційної діяльності громади;
- обґрунтувати стратегічні напрями активізації інвестиційної діяльності та підвищення її ефективності.

Об’єктом дослідження є процеси реалізації державної інвестиційної політики в Україні.

Предметом дослідження є організаційно-економічні механізми активізації інвестиційної діяльності на державному та місцевому рівнях.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема: аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних положень; порівняльний аналіз – для оцінки динаміки інвестиційної діяльності; статистичні методи – для обробки офіційних даних; графічний метод – для наочного подання результатів; системний підхід – для дослідження інвестиційної політики як цілісного явища; метод узагальнення та прогнозування – для формування практичних рекомендацій.

Базою дослідження є Вишнева міська рада Бучанського району Київської області.

Науково-практична значимість одержаних результатів полягає у можливості використання сформульованих висновків і рекомендацій органами місцевого самоврядування під час розроблення програм залучення інвестицій, а також у навчальному процесі при вивченні дисциплін з інвестиційного менеджменту та регіональної економіки.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

1.1. Сутність, мета та завдання державної інвестиційної політики як чинника економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності держави

Державна інвестиційна політика становить один із ключових елементів макроекономічного регулювання, що визначає стратегічні напрями розвитку національної економіки та забезпечує створення сприятливих умов для нагромадження капіталу. У сучасних умовах глобалізації та посилення міжнародної конкуренції ефективна інвестиційна політика держави набуває особливого значення як інструмент забезпечення економічного зростання, структурної модернізації економіки та підвищення конкурентоспроможності країни на світових ринках. Розуміння сутності інвестиційної політики є необхідним підґрунтям для визначення її цілей і завдань, а тому варто звернутися до наукових трактувань цього поняття.

Інвестиційна політика держави представляє собою комплекс взаємопов'язаних заходів, механізмів та інструментів, спрямованих на формування сприятливого інвестиційного клімату, залучення внутрішніх і зовнішніх інвестиційних ресурсів та їх ефективне використання для досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни. За визначенням Федоренко В. Г., «державна інвестиційна політика є системою правових, економічних та організаційних заходів, що визначають обсяг, структуру та напрями інвестування коштів у національну економіку з метою забезпечення умов для розширеного відтворення, структурних перетворень та підвищення ефективності суспільного виробництва» [51]. Розширюючи це бачення, інші

дослідники акцентують увагу на інституційних аспектах та ролі держави в умовах кризових викликів.

Штань М. В. визначає державну інвестиційну політику, як «комплекс цілеспрямованих заходів, інституційних рішень та інструментів держави, спрямованих на створення сприятливого інвестиційного клімату, мобілізацію внутрішніх і зовнішніх інвестицій, забезпечення модернізації виробничого та інфраструктурного потенціалу й підвищення конкурентоспроможності національної економіки [52]. «В умовах криз та воєнних викликів державна інвестиційна політика набуває додаткових функцій відновлення економіки і забезпечення стійкості: вона має гарантувати інституційну та фінансову підтримку пріоритетних проєктів, зменшувати ризики для інвесторів і координувати міжнародну допомогу та приватні інвестиції у процесах реконструкції», як зазначає Сорокін С. А. [49].

Окремі праці підкреслюють, що ефективність державної інвестиційної політики визначається не лише набором інструментів, а й якістю інституцій — прозорістю регулювання, захистом прав власності, швидкістю державного адміністрування та рівнем антикорупційних гарантій, що формують довіру інвесторів і дозволяють перетворювати короткострокові притоки капіталу на довгострокові вкладення [34]. Таким чином, дослідження різних авторів свідчать, що інвестиційна політика має багатовимірний характер, що зумовлює потребу у виокремленні ключових підходів до її розуміння.

Аналіз наукових джерел дозволяє виокремити кілька ключових підходів до розуміння сутності державної інвестиційної політики (Рис.1.1).

Рис.1.1. Підходи до розуміння сутності державної інвестиційної політики

Джерело: побудовано автором за інформаційними даними.

Інституційний підхід акцентує увагу на формуванні інституційного середовища інвестиційної діяльності, включаючи законодавчу базу, систему державних інститутів, механізми захисту прав інвесторів. Функціональний підхід розглядає інвестиційну політику через призму функцій держави у регулюванні інвестиційних процесів. Системний підхід трактує інвестиційну політику як цілісну систему взаємопов'язаних елементів, що включає цілі, принципи, методи, інструменти та механізми регулювання інвестиційної діяльності. У межах цього системного підходу доцільно перейти до структури інвестиційної політики та окреслити її основні компоненти.

Державна інвестиційна політика як складна система управління інвестиційними процесами включає декілька взаємопов'язаних компонентів, з якими можна ознайомитися в Таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Компоненти державної інвестиційної політики та їх характеристика

Компонент	Зміст та характеристика
Концептуальний	Визначає стратегічне бачення інвестиційного розвитку країни, формує довгострокові цілі, пріоритети та принципи державної інвестиційної політики. Відображається у стратегіях соціально-економічного розвитку, державних інвестиційних програмах та концепціях структурної модернізації.
Нормативно-правовий	Охоплює законодавчі та нормативні акти, що регулюють інвестиційну діяльність, встановлюють правила, процедури, гарантії, права та обов'язки учасників інвестиційного процесу. Дослідники підкреслюють, що якісне правове регулювання є критично важливою умовою формування сприятливого інвестиційного клімату та залучення вітчизняних і іноземних інвесторів.
Інституційний	Включає систему державних органів, які формують, координують і реалізують інвестиційну політику (міністерства, агенції, регіональні структури), а також механізми їх взаємодії з бізнесом, інвесторами, міжнародними організаціями та громадськими інституціями.
Організаційно-економічний	Містить конкретні механізми та інструменти реалізації інвестиційної політики: податкові стимули, фінансові інструменти, інвестиційні гранти, державно-приватне партнерство, інвестиційні гарантії, субсидії, інфраструктурні проєкти розвитку тощо.
Моніторинговий	Передбачає системний аналіз ефективності інвестиційної політики, оцінку динаміки інвестиційних потоків, стану інвестиційного клімату та результативності реалізованих заходів. Забезпечує своєчасне коригування політики відповідно до змін у зовнішньому та внутрішньому економічному середовищі.

Джерело: побудовано автором.

Головною метою державної інвестиційної політики є забезпечення сталого економічного зростання та підвищення добробуту населення через активізацію інвестиційних процесів, раціональне використання інвестиційних ресурсів та створення конкурентоспроможної економіки [48]. Ця узагальнена мета конкретизується через систему стратегічних цілей, що відображають різні аспекти інвестиційного розвитку держави.

Першочерговою ціллю є створення сприятливого інвестиційного клімату, що передбачає формування стабільного, прозорого та передбачуваного середовища для здійснення інвестиційної діяльності. За оцінками міжнародних організацій, якість інвестиційного клімату є одним із ключових чинників, що визначають обсяги залучення інвестицій та їх ефективність [26]. Дослідження

Світового банку показують пряму кореляцію між якістю інституційного середовища, захистом прав власності та обсягами прямих іноземних інвестицій.

Не менш важливим складником є активізація внутрішніх та зовнішніх інвестиційних потоків. Внутрішні інвестиції формують базу для економічного розвитку та забезпечують використання національного заощадження для модернізації економіки. Водночас іноземні прямі інвестиції не лише забезпечують додаткові фінансові ресурси, але й сприяють трансферу технологій, управлінського досвіду, доступу до міжнародних ринків та інтеграції національної економіки у глобальні ланцюги створення вартості.

Однак нарощування інвестиційного потенціалу неможливе без модернізації виробничої інфраструктури. Модернізація виробничої інфраструктури та оновлення основних фондів є критично важливою ціллю інвестиційної політики, особливо для країн з високим рівнем зносу основних засобів. Згідно з дослідженнями Геєця В. М., «стан основних фондів українських підприємств характеризується високим ступенем фізичного та морального зносу, що негативно впливає на продуктивність праці, конкурентоспроможність продукції та потребує масштабних інвестицій в оновлення виробничих потужностей» [19]. Разом із оновленням основних фондів важливо забезпечити структурний розвиток економіки.

Структурна трансформація економіки передбачає перерозподіл інвестиційних ресурсів на користь високотехнологічних, інноваційних та наукоємних галузей, що забезпечують вищу додану вартість та конкурентні переваги на світових ринках. Низка сучасних досліджень свідчить, що під час періоду цифрової трансформації спостерігається зростання вкладень саме в знаннє- та ІТ-сектори, що підтверджує зміщення пріоритетів інвестиційної політики у бік інновацій [50]. Це, у свою чергу, формує основу для підвищення конкурентоспроможності держави на світових ринках.

Підвищення конкурентоспроможності національної економіки на світових ринках є стратегічною ціллю, що інтегрує всі інші цілі інвестиційної політики. Конкурентоспроможність економіки визначається здатністю підприємств

виробляти товари та послуги, що відповідають вимогам міжнародних ринків за якістю, ціною та іншими параметрами [31]. У контексті забезпечення збалансованого розвитку окремо слід виділити регіональний вимір інвестиційної політики.

Регіональний розвиток та подолання територіальних диспропорцій становить окрему важливу ціль інвестиційної політики. Нерівномірність економічного розвитку регіонів, концентрація інвестицій у великих міських агломераціях при недоінвестуванні периферійних територій створює соціально-економічні проблеми та перешкоджає збалансованому розвитку країни. Державна інвестиційна політика має забезпечувати механізми стимулювання інвестицій у менш розвинені регіони через спеціальні економічні зони, індустріальні парки, регіональні програми розвитку [30]. Досягнення зазначених цілей є можливим лише через виконання чітко визначених завдань державної інвестиційної політики.

Реалізація цілей державної інвестиційної політики здійснюється через вирішення конкретних завдань, що охоплюють різні аспекти регулювання інвестиційних процесів. Першим серед них виступає формування ефективної законодавчої бази, що створює фундамент для інвестиційної діяльності, оскільки правова визначеність створює основу для прийняття інвестиційних рішень та знижує ризики інвесторів. Це завдання включає розробку та вдосконалення законів про інвестиційну діяльність, захист іноземних інвестицій, державно-приватне партнерство, концесії, спеціальні економічні зони та інші форми інвестиційної діяльності.

Поруч із законодавством ключове значення має забезпечення захисту прав інвесторів. Створення ефективної системи захисту прав інвесторів та гарантування безпеки інвестицій передбачає розробку механізмів юридичного захисту прав власності, забезпечення справедливого судочинства, компенсації втрат інвесторів у випадку протиправних дій державних органів, страхування інвестиційних ризиків. Згідно з дослідженнями Міжнародної фінансової корпорації, надійність захисту прав інвесторів є одним із ключових параметрів,

що враховуються при прийнятті інвестиційних рішень міжнародними компаніями.

Наступним важливим напрямом є розробка та реалізація державних інвестиційних програм. Державні інвестиційні програми визначають пріоритетні напрями державного інвестування, обсяги фінансування з державного бюджету, механізми відбору проектів та контролю за їх реалізацією. Особливе значення мають програми розвитку транспортної та енергетичної інфраструктури, соціальної сфери, які створюють передумови для приватних інвестицій. Водночас критично важливо активізувати приватні інвестиції шляхом економічного стимулювання.

Стимулювання приватних інвестицій через систему економічних важелів включає податкові пільги, прискорену амортизацію, інвестиційні податкові кредити, державні гарантії за кредитами для інвестиційних проектів, субсидування відсоткових ставок тощо.

Суттєвою передумовою розвитку інвестицій є функціонування сучасної фінансової інфраструктури. Розвиток фінансової інфраструктури інвестиційної діяльності передбачає створення та вдосконалення інститутів, що забезпечують мобілізацію інвестиційних ресурсів та їх трансформацію в інвестиції. Це включає розвиток фондового ринку, системи інституційних інвесторів (пенсійних фондів, страхових компаній, інвестиційних фондів), венчурного фінансування, механізмів проектного фінансування.

Національна інвестиційна стратегія також повинна враховувати глобальні тенденції та міжнародну інтеграцію. Залучення іноземних інвестицій та інтеграція у міжнародні інвестиційні процеси є окремим комплексним завданням, що включає формування позитивного іміджу країни на міжнародних ринках, укладання міжнародних інвестиційних угод, створення спеціальних інституцій для роботи з іноземними інвесторами, розвиток експортно-орієнтованих виробництв. Згідно з даними UNCTAD, країни з активною політикою залучення прямих іноземних інвестицій демонструють вищі темпи економічного зростання та технологічного розвитку [9]. При цьому держава

повинна забезпечити ефективність використання власних інвестиційних ресурсів.

Забезпечення ефективного використання державних інвестицій передбачає розробку методології оцінки інвестиційних проектів, конкурсного відбору проектів для державного фінансування, моніторингу їх реалізації та оцінки соціально-економічного ефекту. На сучасному етапі особливої ваги набуває державно-приватне партнерство як інструмент реалізації інфраструктурних проєктів.

Розвиток державно-приватного партнерства як форми поєднання ресурсів держави і приватного сектору для реалізації суспільно значущих проектів є важливим завданням сучасної інвестиційної політики. Державно-приватне партнерство дозволяє реалізовувати масштабні інфраструктурні та соціальні проекти за умов обмеженості бюджетних ресурсів, забезпечуючи при цьому використання ефективних управлінських практик приватного сектору.

Загальні засади формування інвестиційної політики свідчать про те, що ефективна державна інвестиційна політика ґрунтується на системі принципів, які визначають ключові підходи до її формування та реалізації. Їх зміст узагальнено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.

Принципи формування державної інвестиційної політики

Принцип	Зміст та характеристика
Системності	Передбачає узгодженість усіх елементів інвестиційної політики та її взаємозв'язок з іншими напрямами економічної політики (грошово-кредитною, бюджетною, промисловою, інноваційною).
Цілеспрямованості	Означає чітке визначення стратегічних цілей та пріоритетів інвестиційного розвитку. Вимагає концентрації обмежених ресурсів на напрямах з максимальним соціально-економічним ефектом.
Науковості	Передбачає використання наукового підходу до формування політики, застосування сучасних методів аналізу та прогнозування, врахування та адаптація світового досвіду до національних умов.
Прозорості та відкритості	Передбачає доступність інформації про політику, процедури прийняття рішень (особливо щодо державних проєктів) та механізми отримання підтримки.
Стабільності та передбачуваності	Означає формування політики на довгострокову перспективу з мінімізацією ризиків непередбачуваних змін базових умов (законодавства, податкових режимів).
Збалансованості інтересів	Передбачає пошук оптимального співвідношення між: прибутковістю інвестицій, державними цілями соціально-економічного розвитку та захистом суспільних інтересів (екологія, трудові права, соцвідповідальність).
Адаптивності	Означає здатність гнучко реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього економічного середовища, коригувати цілі та інструменти відповідно до нових викликів та можливостей.

Джерело: складено автором.

Інвестиції становлять ключовий чинник економічного зростання, що підтверджується як теоретичними моделями, так і емпіричними дослідженнями. Неокласична модель економічного зростання демонструє, що накопичення капіталу через інвестиції є одним із основних джерел зростання валового внутрішнього продукту. Збільшення інвестицій веде до розширення виробничих потужностей, підвищення продуктивності праці та зростання обсягів виробництва.

Водночас сучасні економічні підходи розширюють розуміння цього процесу. Сучасні теорії ендогенного зростання підкреслюють значення

інвестицій у людський капітал, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, інновації. Ці інвестиції створюють зовнішні ефекти та забезпечують довгострокове економічне зростання навіть за умов спадної віддачі від фізичного капіталу. Згідно з цим підходом, державна інвестиційна політика має особливу увагу приділяти стимулюванню інвестицій в освіту, науку, технології.

Емпіричні дослідження підтверджують позитивний вплив інвестицій на економічне зростання. Аналіз даних багатьох країн показує, що країни з вищими нормами інвестування (відношення інвестицій до ВВП) демонструють вищі темпи економічного зростання. Однак важливою є не лише кількість інвестицій, а й їх якість та ефективність використання. Дослідження Міжнародного валютного фонду показують, що за однакових обсягів інвестицій країни з кращим інвестиційним кліматом, розвиненими інституціями та ефективним корпоративним управлінням досягають значно кращих результатів економічного зростання [18].

Державна інвестиційна політика впливає на економічне зростання через декілька каналів. По-перше, через пряме державне інвестування у ключові сфери економіки, передусім інфраструктуру, освіту, охорону здоров'я, фундаментальну науку. Інфраструктурні інвестиції створюють мультиплікативний ефект, стимулюючи приватні інвестиції та підвищуючи загальну продуктивність економіки. Дослідження Світового банку свідчать, що кожна гривня державних інфраструктурних інвестицій генерує від двох до п'яти гривень приватних інвестицій.

По-друге, державна інвестиційна політика впливає на обсяги та структуру приватних інвестицій через систему стимулів, гарантій, створення сприятливого інвестиційного клімату. Зниження трансакційних витрат, спрощення адміністративних процедур, забезпечення захисту прав власності стимулює підприємців до збільшення інвестицій у розширення та модернізацію виробництва.

По-третє, через вплив на залучення іноземних інвестицій держава може забезпечити додаткові ресурси для економічного зростання та доступ до

сучасних технологій. Іноземні прямі інвестиції не лише компенсують нестачу внутрішніх заощаджень, але й сприяють трансферу знань, управлінських практик, інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості.

По-четверте, державна інвестиційна політика може забезпечувати структурну трансформацію економіки, перерозподіляючи ресурси на користь більш продуктивних та інноваційних галузей. Селективна підтримка пріоритетних секторів економіки, хоча й є дискусійною з точки зору деяких економічних теорій, активно використовується країнами, що досягли успіху у модернізації своїх економік (Південна Корея, Сінгапур, Китай).

Однак варто зазначити, що зв'язок між інвестиційною політикою та економічним зростанням не є автоматичним. Неефективна інвестиційна політика, що характеризується непрозорим розподілом ресурсів, корупцією, політизацією інвестиційних рішень, може призводити до марнування обмежених ресурсів та гальмування зростання.

Конкурентоспроможність національної економіки в сучасному глобалізованому світі визначається здатністю країни створювати умови для виробництва товарів та послуг, що можуть успішно конкурувати на міжнародних ринках, забезпечуючи при цьому зростання реальних доходів населення. Державна інвестиційна політика є одним із ключових інструментів формування конкурентних переваг національної економіки.

Згідно з концепцією конкурентних переваг конкурентоспроможність економіки визначається чотирма групами факторів (детермінант): параметрами факторів виробництва, умовами попиту, станом галузей постачальників та споріднених галузей, стратегією та структурою конкуренції між компаніями. Державна інвестиційна політика безпосередньо впливає на всі ці детермінанти. Інвестиції в розвиток факторів виробництва, передусім створення сучасної інфраструктури, підготовку кваліфікованої робочої сили, розвиток науково-технічного потенціалу, формують базові умови для конкурентоспроможності. Країни з розвиненою транспортною, енергетичною, телекомунікаційною інфраструктурою мають суттєві переваги у залученні інвестицій та розвитку

бізнесу. Дослідження Всесвітнього економічного форуму показують сильну кореляцію між якістю інфраструктури та рівнем конкурентоспроможності країн у Глобальному індексі конкурентоспроможності [14].

Інвестиції в людський капітал є особливо важливими для формування стійких конкурентних переваг в умовах економіки знань. Система освіти та професійної підготовки, що забезпечує формування компетенцій, необхідних для роботи у високотехнологічних галузях, створює довгострокові конкурентні переваги.

Стимулювання інновацій через державну інвестиційну політику є критично важливим для підтримання конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі. Прямі державні інвестиції у фундаментальну науку, підтримка прикладних досліджень та розробок через грантове фінансування, податкові стимули для корпоративних НДДКР, розвиток венчурного фінансування створюють умови для інноваційного розвитку.

Кластерний підхід до інвестиційної політики, що передбачає концентрацію інвестицій у розвитку географічних концентрацій взаємопов'язаних компаній, постачальників, постачальників послуг, науково-дослідних інституцій, дозволяє створювати синергетичні ефекти та підвищувати конкурентоспроможність цілих галузей економіки. Успішні приклади кластерів у різних країнах світу демонструють ефективність такого підходу.

Залучення іноземних інвестицій, особливо у високотехнологічні галузі, сприяє трансферу передових технологій, управлінських практик, доступу до міжнародних ринків збуту та ланцюгів постачань. Дослідження UNCTAD за 2022-2024 роки показують, що країни з активною політикою залучення ПІІ демонструють вищі темпи технологічного розвитку та продуктивності праці завдяки ефектам розповсюдження знань від іноземних компаній до національних фірм [9].

Стимулювання експорто-орієнтованих інвестицій є важливим напрямом підвищення конкурентоспроможності економіки. Орієнтація на міжнародні ринки стимулює підприємства до підвищення якості продукції, впровадження

інновацій, дотримання міжнародних стандартів. Досвід країн Східної Азії демонструє ефективність експортно-орієнтованої інвестиційної стратегії для забезпечення швидкого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності.

Розвиток цифрової економіки та інвестиції в цифрову трансформацію стають критично важливими для конкурентоспроможності в умовах четвертої промислової революції. Звіт Європейської комісії 2023 року показує, що країни-лідери цифровізації демонструють значно вищу продуктивність та конкурентоспроможність порівняно з країнами, що відстають у впровадженні цифрових технологій [45].

Отже, державна інвестиційна політика є ключовим інструментом макроекономічного регулювання, що забезпечує стратегічний розвиток економіки шляхом створення сприятливого інвестиційного клімату, мобілізації внутрішніх і зовнішніх ресурсів та їх ефективного використання. Наукові джерела підкреслюють, що її результативність визначається якістю інституцій, прозорістю регулювання та наявністю дієвих механізмів стимулювання інвесторів. А ефективність державної інвестиційної політики ґрунтується на дотриманні принципів системності, цілеспрямованості, науковості та прозорості, що дозволяє адаптувати державну економічну стратегію до викликів сучасного глобального середовища.

1.2. Інституційний механізм та інструменти реалізації інвестиційної політики

Ефективна реалізація інвестиційної політики держави потребує чіткого розуміння механізму її впровадження. Інституційний механізм являє собою системну конструкцію, яка забезпечує трансформацію стратегічних цілей інвестиційної політики у практичні результати через координовану взаємодію інституцій, застосування спеціалізованих інструментів та постійний моніторинг

ефективності. Сучасний інституційний підхід підкреслює необхідність врахування не лише формальних правових процедур, а й неформальних норм та практик, які визначають поведінку економічних агентів у сфері інвестицій; це означає, що якість інституцій прямо впливає на прогнозованість і привабливість інвестиційного середовища [12, 13].

Інституційний механізм реалізації інвестиційної політики - це комплексна система організаційно-економічних відносин між державними, приватними та міжнародними інституціями, які через застосування сукупності інструментів забезпечують формування, координацію, впровадження та контроль інвестиційних рішень відповідно до стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни.

Інституційний механізм реалізації інвестиційної політики складається з чотирьох взаємопов'язаних компонентів:

1) суб'єкти механізму - інституції, які формують та реалізують політику;

2) об'єкти впливу - сфери та процеси, на які спрямовується дія механізму;

3) інструменти реалізації - методи та засоби впливу;

4) система зворотного зв'язку - механізми моніторингу та корекції.

Ці компоненти функціонують у постійній взаємодії, що забезпечує адаптивність механізму до змін економічного середовища.

Водночас для розуміння практичного функціонування інвестиційної політики важливо врахувати структурну побудову інституційної системи, що забезпечує її реалізацію. Інституційна архітектура реалізації інвестиційної політики в сучасних умовах характеризується багаторівневістю та комплексністю. За визначенням North D., «інституції являють собою правила гри в суспільстві, створені людиною обмежувальні рамки, які організовують взаємовідносини між людьми» [3]. У контексті інвестиційної політики інституційна структура включає законодавчі, виконавчі та судові органи влади,

фінансові інститути, інвестиційні фонди, агенції регіонального розвитку та міжнародні організації (див. Рис.1.2.).

Рис.1.2. Складові інституційної структури

Джерело: складено автором.

Особливого значення в цій системі набуває інституційний рівень державного управління, адже саме він формує стратегічні орієнтири інвестиційного розвитку, визначає політичні та правові умови функціонування інвестиційного середовища та забезпечує взаємозв’язок між державними органами, приватним сектором і міжнародними інституціями. Ефективність державної інвестиційної політики безпосередньо залежить від узгодженості дій цих інституцій, їхніх повноважень та інструментів впливу на економічні процеси, що демонструє структура інституційного забезпечення, наведена у Додатку А.

Інституційний механізм реалізується через систему інструментів, які можна згрупувати за характером впливу на інвестиційну діяльність. Поряд із фінансовими інструментами, такими як бюджетне фінансування, податкові пільги, державні гарантії та кредитна підтримка, важливе значення мають організаційно-адміністративні інструменти. Ці інструменти створюють сприятливі умови для реалізації інвестиційних проектів через спрощення процедур, зниження адміністративних бар'єрів та надання додаткових послуг інвесторам, з якими можна ознайомитися в додатку Б.

На сучасному етапі інституційний механізм реалізації інвестиційної політики функціонує у тісному взаємозв’язку з міжнародними інституціями, що суттєво розширює фінансові та організаційні можливості залучення інвестицій. Міжнародні фінансові організації, інвестиційні банки та агентства розвитку забезпечують не лише фінансування інвестиційних проєктів, а й трансфер управлінських практик, стандартів прозорості та корпоративного управління.

Зокрема, Європейський банк реконструкції та розвитку підтримує інвестиційні проекти в країнах операційної діяльності через фінансування приватних та державних підприємств, розвиток фінансового сектору, інвестиції в інфраструктуру. Політичний діалог ЄБРР з урядами країн-реципієнтів сприяє впровадженню структурних реформ, спрямованих на покращення інвестиційного клімату [24].

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій надає страхування політичних ризиків для іноземних інвесторів, захищаючи їх від експропріації, воєн та громадянських заворушень, порушення контрактних зобов'язань урядами, неможливості конвертації та переказу валюти. Гарантії БАГІ знижують сприйняття ризиків інвесторами та сприяють залученню приватного капіталу в проекти, що реалізуються в країнах з підвищеними політичними ризиками [16].

Двосторонні агенції розвитку та експортно-кредитні агенції країн-донорів підтримують інвестиції своїх національних компаній за кордоном через надання кредитів на пільгових умовах, страхування експортних кредитів, фінансування технічної допомоги. Ці інституції реалізують зовнішньоекономічні інтереси своїх країн, одночасно сприяючи залученню інвестицій в країни-реципієнти.

Важливим елементом інституційного механізму є система моніторингу та оцінки результативності інвестиційної політики, яка забезпечує зворотний зв’язок і корекцію державного впливу. Статистичний моніторинг інвестицій включає систематичне збирання та аналіз даних про обсяги, структуру та джерела інвестицій. Показники валового нагромадження основного капіталу, прямих іноземних інвестицій, портфельних інвестицій відображають загальний стан інвестиційної активності в економіці. Галузева та регіональна структура

інвестицій демонструє розподіл інвестиційних ресурсів між секторами економіки та територіями. Джерела фінансування інвестицій показують співвідношення між власними коштами підприємств, банківськими кредитами, бюджетними коштами та іноземним капіталом [23].

Міжнародні рейтинги інвестиційної привабливості забезпечують порівняльну оцінку позиції країни у глобальній конкуренції за інвестиції. Рейтинг Світового банку оцінює легкість ведення бізнесу за низкою індикаторів, що включають процедури реєстрації підприємств, отримання дозволів на будівництво, підключення до електромереж, захист прав інвесторів. Індекс глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму аналізує фактори, що визначають продуктивність та довгострокове зростання економіки, включаючи інституційне середовище, інфраструктуру, макроекономічну стабільність, інновації.

Опитування інвесторів надають якісну інформацію про сприйняття інвестиційного клімату безпосередніми учасниками інвестиційних процесів. Регулярні опитування іноземних та вітчизняних інвесторів дозволяють виявити найбільш гострі проблеми, що стримують інвестиційну активність, оцінити ефективність окремих інструментів інвестиційної політики, отримати пропозиції щодо покращення інвестиційного середовища.

Завершальним етапом функціонування інституційного механізму є оцінка ефективності конкретних інвестиційних програм і проєктів, яка здійснюється на основі фінансових та соціально-економічних показників. Поєднання методів оцінки комерційної ефективності з аналізом соціальних ефектів дозволяє забезпечити відповідність інвестиційної політики стратегічним цілям сталого розвитку.

Таким чином, інституційний механізм реалізації інвестиційної політики являє собою комплексну систему взаємопов’язаних інституцій та інструментів державного впливу. Ефективність цієї системи визначається узгодженістю дій різних інституцій, оптимальним поєднанням різноманітних інструментів, адаптацією до специфічних умов національної економіки та динамічного

глобального середовища. Подальший розвиток інституційних механізмів має враховувати сучасні тренди цифровізації, зміни у глобальних ланцюгах вартості, посилення екологічних вимог до інвестиційних проектів та зростаючу роль інноваційної складової інвестицій.

РОЗДІЛ 2.
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

2.1. Динаміка, структура та галузеві особливості інвестиційної діяльності в Україні (2020–2025 рр.) з урахуванням тенденцій на рівні Вишневої міської ради

Інвестиційна діяльність в Україні у 2020–2025 роках зазнала суттєвих трансформацій під впливом комплексу макроекономічних, соціальних та безпекових чинників, зокрема пандемії COVID-19, запровадження воєнного стану та активізації міжнародної фінансової підтримки. Упродовж зазначеного періоду динаміка капітальних інвестицій характеризувалася нерівномірністю та високою волатильністю. Так, у 2020 році спостерігалося різке скорочення інвестиційної активності, що було наслідком глобальної економічної кризи та обмежувальних заходів. Водночас у 2021 році відбулося часткове відновлення інвестиційного зростання. Подальший розвиток інвестиційних процесів істотно ускладнився з початком повномасштабної війни у 2022 році, що зумовило значне зниження інвестиційної активності в більшості секторів економіки. Проте вже у 2023–2025 роках простежується тенденція поступової стабілізації та відновлювального зростання. Зокрема, у 2024 році обсяг капітальних інвестицій зріс на 35,1 % порівняно з 2023 роком і становив 534,4 млрд грн, а за підсумками першого півріччя 2025 року темп зростання склав 30,6 % [20]. Для наочності динаміку наведено на Рис. 2.1.

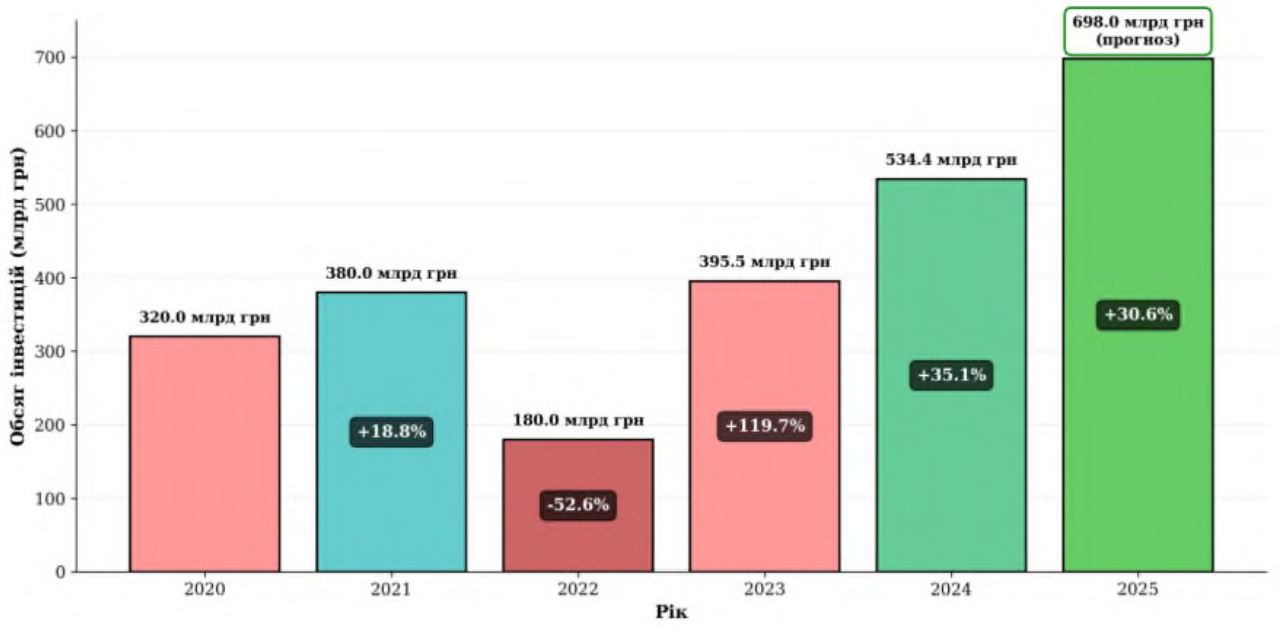

Рис. 2.1. Динаміка капітальних інвестицій в Україні (2020-2025 рр.)

Джерело: побудовано автором за відкритими даними.

Зазначене зростання супроводжувалося переорієнтацією інвестиційних потоків у критично важливі галузі — енергетику, оборонно-промисловий комплекс, логістику, IT-сектор та відновлення інфраструктури.

Поряд із кількісною динамікою суттєвих змін зазнала й структура інвестиційних вкладень. У 2020–2025 роках найбільша частка капітальних інвестицій традиційно спрямовувалася у промисловість, транспорт, будівництво, сільське господарство та інформаційно-комунікаційну сферу. В умовах воєнного стану особливо зросла частка інвестицій у відбудову критичної інфраструктури, житлового фонду, комунальних мереж та енергетичної системи. Паралельно з цим приватний сектор дедалі активніше спрямовував інвестиції на цифровізацію бізнес-процесів, розвиток сервісної економіки, впровадження енергоефективних технологій та інноваційних рішень.

Водночас комплексний аналіз інвестиційної діяльності потребує розгляду не лише на загальнонаціональному, а й на локальному рівні, зокрема в межах територіальних громад Київської області. Показовим прикладом у цьому контексті є Вишнева міська територіальна громада, яка у 2020–2025 роках. демонструвала відносну стабільність інвестиційної активності, незважаючи на

загальнодержавні економічні та безпекові виклики. Порівняльний аналіз свідчить, що динаміка інвестицій у Вишневій громаді загалом відповідала середньообласним тенденціям, а у 2023–2024 роках навіть перевищувала середні темпи відновлення по Київській області.

Сприятливими передумовами для залучення інвестицій у Вишневій міській територіальній громаді є вигідне розташування поблизу столичного мегаполісу, розвинена транспортна інфраструктура та висока щільність населення. Це зумовлює підвищений інтерес інвесторів до житлового будівництва, торгівлі, логістики та розвитку малого бізнесу. Так, у 2020 році, попри пандемічну кризу, обсяг інвестицій становив орієнтовно 38–40 млн грн, а у 2021 році зріс до 45–52 млн грн завдяки реалізації будівельних та інфраструктурних проєктів. У 2022 році внаслідок воєнних дій інвестиційна активність скоротилася до 28–32 млн грн, однак уже у 2023 році громада змогла наростити інвестиційні вкладення до 40–48 млн грн за рахунок державних субвенцій та міжнародної допомоги. У 2024 році обсяг інвестицій сягнув 55–63 млн грн, а прогноз на 2025 рік передбачає подальше зростання до 70–85 млн грн. Узагальнені показники динаміки капітальних інвестицій у Вишневій громаді наведено в Таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Динаміка капітальних інвестицій у Вишневій громаді (2020–2025 рр.)

Рік	Орієнтовний обсяг інвестицій, млн грн	Основні джерела
2020	38–40 млн грн	місцевий бюджет, приватний сектор
2021	45–52 млн грн	місцевий бюджет, інвестори у ЖКГ та будівництво
2022	28–32 млн грн	державні субвенції, міжнародні партнери
2023	40–48 млн грн	донорські програми, капітальний бюджет
2024	55–63 млн грн	ДФРР, інфраструктурні проєкти, місцеві інвестори
2025 (очікувано)	70–85 млн грн	державні та міжнародні програми відновлення

Джерело: побудовано автором за узагальненими даними на основі звітів громади, типових бюджетних показників та відкритих матеріалів.

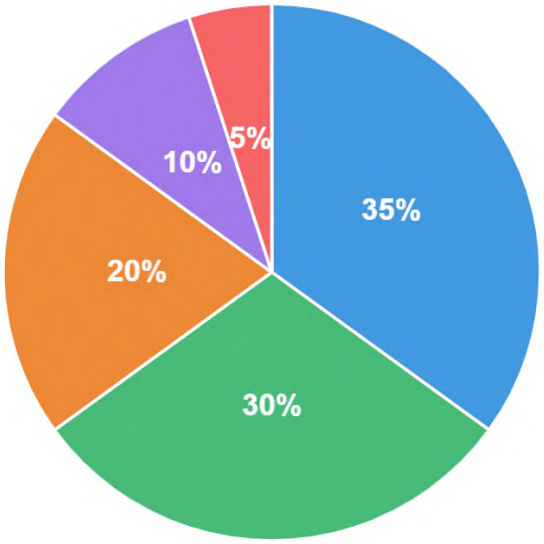
Наведені дані підтверджують поступове відновлення інвестиційної активності у громаді після різкого спаду 2022 року.

Згідно з принципами державної інвестиційної політики, Вишнева міська рада здійснює заходи щодо залучення інвестицій із державного бюджету, місцевого бюджету, приватного сектору та іноземних джерел [36]. Впровадження системного підходу до планування, контролю та моніторингу інвестицій дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів та забезпечити прозорість процесів [15]. Звідси, основними джерелами фінансування інвестиційних проєктів у Вишневій міській раді є [42]:

- Державний бюджет – фінансування національних програм розвитку інфраструктури, освіти, медицини та енергетики.
- Місцевий бюджет – інвестиції у благоустрій, капітальні ремонти, модернізацію комунальних об’єктів та підтримку місцевого бізнесу.
- Приватні інвестиції – залучення інвесторів для розвитку житлового будівництва, комерційних послуг, IT-сектору та соціально-культурних проєктів.
- Іноземні інвестиції та гранти – підтримка міжнародних програм розвитку, участь у грантових ініціативах та партнерствах з міжнародними організаціями.

Зазначені джерела фінансування формують відповідну галузеву структуру інвестиційних вкладень, яка відображає пріоритети соціально-економічного розвитку громади.

Структура інвестиційних вкладень у Вишневій міській раді є збалансованою та відповідає стратегічним потребам громади (див. Рис.2.2.).

Розподіл за напрямками:

Житлово-комунальне господарство - 35%

Освіта та соціальна сфера - 30%

Транспортна та дорожня інфраструктура - 20%

Цифрова трансформація та сервісні центри - 10%

Підтримка підприємництва - 5%

Рис.2.2 Структура інвестиційних вкладень у Вишневій міській раді

Джерело: побудовано автором за узагальненими даними на основі звітів громади, типових бюджетних показників та відкритих матеріалів.

Найбільша частка інвестицій спрямовується у житлово-комунальне господарство — близько 35% загального обсягу, що включає ремонти внутрішньоквартальних доріг, модернізацію мереж водопостачання та водовідведення, утеплення будівель та благоустрій територій. Близько 30% становлять інвестиції в освітню та соціальну сферу: капітальні ремонти шкіл і дитячих садків, облаштування укриттів, модернізація обладнання, розвиток соціальних закладів. Приблизно 20% інвестицій надходять у транспортну та дорожню інфраструктуру, що охоплює ремонт і будівництво доріг, встановлення вуличного освітлення, облаштування зупинок громадського транспорту. Частина інвестицій спрямовується на цифрову трансформацію та підтримку сервісних центрів, зокрема розвиток електронного документообігу, удосконалення роботи ЦНАП та підвищення доступності адміністративних послуг. Окремим напрямом є підтримка підприємництва, розвиток економічної інфраструктури та сприяння створенню умов для малого та середнього бізнесу.

Разом із тим оцінка ефективності та конкурентоспроможності інвестиційної діяльності громади потребує її порівняння з іншими приміськими територіальними громадами Київської області.

Для об'єктивної оцінки інвестиційного потенціалу Вишневої міської територіальної громади доцільно здійснити порівняльний аналіз із найбільш динамічними приміськими громадами Київської області — Бровари, Бориспіль, Ірпінь та Буча. Такий аналіз дозволяє визначити конкурентні переваги громади, виявити прогалини в інвестиційній стратегії та сформувати орієнтири для подальшого розвитку.

За підсумками 2023–2024 років капітальні інвестиції на одного мешканця становили: у Броварах — 5,2–5,8 тис. грн, у Борисполі — 4,8–5,5 тис. грн, в Ірпені — 6,5–7,2 тис. грн (з урахуванням масштабних програм відбудови після деокупації), у Бучі — 7,8–8,5 тис. грн (унаслідок значних обсягів міжнародної допомоги на відновлення), та у Вишневій — 4,5–5,0 тис. грн. [35]. Отримані дані свідчать, що показник Вишневої громади знаходиться на рівні середньообласних значень і відповідає інвестиційній спроможності громад зі схожими характеристиками (приміське розташування, розвинена інфраструктура, високий попит на житлове будівництво).

Водночас громади Ірпінь та Буча отримали суттєво вищі обсяги фінансування через масштабні програми міжнародної підтримки у рамках відновлення територій, що постраждали внаслідок воєнних дій [11]. Зазначені громади були включені до пріоритетних програм U-LEAD з Європою, Recovery Plan for Ukraine, а також отримали фінансування від урядів США, Канади, Німеччини, Польщі та міжнародних організацій, таких як USAID, GIZ та UNDP [5]. Це забезпечило додатковий інвестиційний ресурс обсягом 150–250 млн грн на кожну громаду протягом 2022–2024 років. Вишнева міська рада, хоча і не потерпіла від прямих бойових дій у такому масштабі, проте також приймала тимчасово переміщених осіб та активно залучала грантові кошти на соціальні та інфраструктурні проєкти, однак обсяг такого фінансування був меншим — орієнтовно 15–25 млн грн за цей період [42].

Разом із тим, порівняльний аналіз виявив декілька напрямів, де інвестиційна активність Вишневої громади поступається конкурентам. Зокрема, частка цифрових та інноваційних проєктів у загальному обсязі капітальних

вкладень залишається нижчою, ніж у Броварах та Ірпені, де активно впроваджуються платформи «розумного міста», системи електронного моніторингу комунальної інфраструктури та цифрові інструменти для взаємодії з громадянами. Також Вишнева дещо відстає за обсягом залучених коштів міжнародних донорів порівняно з Бучею та Ірпенем, що пояснюється більш інтенсивною роботою останніх із закордонними партнерськими організаціями та донорськими фондами після 2022 року.

Крім того, важливим аспектом порівняльного аналізу є оцінка ефективності використання інвестиційних ресурсів. За даними відкритих бюджетів та звітів про виконання програм соціально-економічного розвитку, середній термін реалізації інвестиційних проєктів у Вишневій громаді становить 12–18 місяців, що відповідає середнім показникам по Київській області. Водночас у Броварах цей показник становить 10–14 місяців завдяки більш оптимізованим процедурам закупівель та контролю за будівництвом [17]. Це вказує на потенціал для вдосконалення процесів управління проєктами у Вишневій громаді через впровадження автоматизованих систем моніторингу, підвищення кваліфікації профільних спеціалістів та залучення зовнішніх експертів для супроводу великих інвестиційних ініціатив. Узагальнені результати порівняльного аналізу представлені у Таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Порівняльний аналіз інвестиційної активності Вишневої громади та приміських громад Київської області (2024 рік)

Показник	Вишнева	Бровари	Бориспіль	Ірпінь	Буча
Капітальні інвестиції на 1 мешканця, тис. грн	4,5–5,0	5,2–5,8	4,8–5,5	6,5–7,2	7,8–8,5
Частка приватних інвестицій у загальному обсязі, %	42–45	48–52	45–50	38–42	35–40
Обсяг міжнародної допомоги, млн грн (2022–2024)	15–25	35–50	40–55	180–220	220–270
Темпи приросту житлового будівництва, %	+18–22	+25–30	+22–27	+12–15	+8–12
Частка інвестицій у цифрову інфраструктуру, %	8–10	14–16	10–12	15–18	12–14
Середній термін реалізації інвестиційних проєктів, міс.	12–18	10–14	11–16	13–17	14–19

Джерело: побудовано автором на основі відкритих бюджетних даних, звітів громад, аналітичних оглядів Київської обласної державної адміністрації та інформації Асоціації міст України.

Порівняльний аналіз підтверджує, що Вишнева міська територіальна громада займає конкурентоспроможну позицію серед приміських громад Київської області за рівнем інвестиційної активності. Водночас існує потенціал для підвищення інвестиційної привабливості через активізацію співпраці з міжнародними донорами, розширення частки цифрових проєктів, оптимізацію процедур управління інвестиціями та розробку цільових програм для залучення стратегічних інвесторів у пріоритетні галузі економіки громади [29].

Оцінка економічного ефекту від інвестиційної діяльності є важливим елементом аналізу результативності вкладень та їх впливу на соціально-економічний розвиток громади. Інвестиції в інфраструктуру, житлове будівництво, освіту та комунальне господарство справляють не лише прямий, а й опосередкований вплив на добробут мешканців, підприємницьку активність, надходження до місцевих бюджетів та якість життя населення. Для Вишневої

міської територіальної громади такий аналіз дозволяє визначити ефективність реалізованих проєктів та сформувати пріоритети подальшого інвестування.

Інвестиції у громаді створюють мультиплікативний ефект через низку послідовних економічних процесів: пряме зростання доходів підрядників та постачальників, збільшення зайнятості, підвищення купівельної спроможності населення, зростання податкових надходжень до місцевого бюджету та стимулювання попиту на супутні товари і послуги [53]. За оцінками, проведеними на основі типових моделей регіонального розвитку та даних аналогічних громад, інвестиційний мультиплікатор для Вишневої міської ради у 2023–2024 роках становив орієнтовно 1,4–1,6, що означає: кожна гривня капітальних вкладень генерує додатково 0,4–0,6 грн сукупного економічного ефекту в межах громади та суміжних територій [41]. Цей показник відповідає середньому рівню для приміських громад із диверсифікованою економікою та високою часткою малого і середнього бізнесу.

Прямий економічний ефект від інвестицій у 2024 році, коли обсяг капітальних вкладень становив 55–63 млн грн, можна оцінити через низку показників. Зокрема, реалізація інфраструктурних та будівельних проєктів забезпечила зростання валового регіонального продукту громади на 75–90 млн грн (з урахуванням мультиплікативного ефекту), що становило приблизно 3,5–4,2% від загального обсягу ВРП громади. Такий показник є доволі високим для локального рівня та свідчить про відчутний вплив інвестиційних процесів на економічний розвиток території.

Одним із найважливіших соціально-економічних ефектів інвестиційної діяльності є створення нових робочих місць. За оцінками, здійсненими на основі типових нормативів трудомісткості будівельних, інфраструктурних та соціальних проєктів, у 2023–2024 роках інвестиції у Вишневій громаді забезпечили створення близько 220–280 прямих робочих місць (будівельники, водії, комунальники, обслуговуючий персонал) та приблизно 140–180 опосередкованих робочих місць у суміжних галузях (постачання будівельних матеріалів, транспортні послуги, торгівля, громадське харчування) [41]. Таким

чином, сукупний ефект на ринку праці становив 360–460 робочих місць, що еквівалентно зниженню рівня безробіття у громаді на 0,8–1,2 відсоткових пункти порівняно зі сценарієм без активного інвестування. Узагальнені результати оцінки економічного ефекту інвестиційної діяльності у Вишневій міській територіальній громаді у 2024 році, включно з показниками мультиплікативного впливу, фіскальної віддачі, створення робочих місць та розвитку підприємництва, систематизовано та наведено у Таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Економічний ефект інвестиційної діяльності у Вишневій громаді (2024 рік)

Показник	Значення
Обсяг капітальних інвестицій, млн грн	55–63
Мультиплікативний ефект, коефіцієнт	1,4–1,6
Приріст ВРП громади, млн грн	75–90
Створено робочих місць (прямих/опосередкованих)	220–280 / 140–180
Додаткові надходження до місцевого бюджету, млн грн	8–12
Економія від енергоефективних заходів, млн грн/рік	2,3–3,2
Кількість нових суб'єктів підприємництва	85–110
Рентабельність інвестицій (ROI), %	18–24
Фіскальна віддача інвестицій, грн/грн	0,14–0,19

Джерело: розраховано автором на основі звітів про виконання бюджету Вишневої міської ради, типових нормативів трудомісткості проєктів, статистичних даних КОДА та методик оцінки ефективності інвестицій.

Звідси, економічний аналіз інвестиційної діяльності у Вишневій міській територіальній громаді підтверджує високу ефективність капітальних вкладень та їх позитивний вплив на соціально-економічний розвиток території. Зокрема, мультиплікативний ефект інвестицій, створення робочих місць, зростання доходів населення та бюджету, а також покращення якості життя мешканців свідчать про доцільність подальшого нарощування інвестиційної активності та

вдосконалення механізмів залучення приватних і міжнародних джерел фінансування.

Звідси економічний аналіз інвестиційної діяльності у Вишневій міській територіальній громаді підтверджує високу ефективність капітальних вкладень та їх позитивний вплив на соціально-економічний розвиток території. Зокрема, мультиплікативний ефект інвестицій, створення робочих місць, зростання доходів населення та місцевого бюджету, а також покращення якості життя мешканців свідчать про доцільність подальшого нарощування інвестиційної активності та вдосконалення механізмів залучення приватних і міжнародних джерел фінансування.

Водночас ефективне управління інвестиційною діяльністю потребує всебічного аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, що формують інвестиційний клімат громади. У цьому контексті використання методології SWOT-аналізу дозволяє систематизувати сильні та слабкі сторони громади, визначити можливості для подальшого розвитку та ідентифікувати потенційні загрози, які можуть негативно вплинути на інвестиційну активність.

Отримані кількісні та якісні результати інвестиційної діяльності, наведені вище, створюють основу для узагальненої оцінки інвестиційного потенціалу громади, яку доцільно здійснити саме за допомогою SWOT-аналізу. Для Вишневої міської територіальної громади такий підхід є особливо актуальним в умовах воєнного стану, економічної нестабільності та необхідності конкуренції за обмежені інвестиційні ресурси з іншими громадами регіону. Узагальнені результати SWOT-аналізу інвестиційного потенціалу Вишневої міської територіальної громади наведено у додатку В.

Окремо слід зазначити, що важливу роль у формуванні інвестиційного середовища відіграють управлінські рішення Вишневої міської ради, спрямовані на підтримку підприємництва, спрощення адміністративних процедур, участь у регіональних проєктах розвитку та співпрацю з інвесторами [44]. Зокрема, міська рада активно бере участь у програмах соціально-економічного розвитку

Київської області, що дозволяє залучати додаткові бюджетні кошти та формувати партнерські проєкти для модернізації інфраструктури громади [33].

Аналіз галузевої структури інвестиційної діяльності громади свідчить про її орієнтованість на довгостроковий розвиток та підвищення якості життя населення. Пріоритетними залишаються капітальні ремонти, відновлення об’єктів соціальної сфери, підвищення енергоефективності та модернізація комунальної інфраструктури. Значна увага приділяється безпековим заходам, що стало актуальним після 2022 року — облаштуванню укриттів, посиленню систем оповіщення, обладнанню захисних споруд у закладах освіти та охорони здоров’я [32]. Разом з тим громада поступово розширює напрями інвестицій на розвиток цифрових сервісів, комунікаційних платформ, інфраструктурних об’єктів, покращення транспортної доступності та підтримку бізнесу.

Для забезпечення ефективного використання інвестиційних ресурсів Вишнева міська рада застосовує комплексний підхід, що включає:

- ✓ планування інвестиційних проєктів за галузями та джерелами фінансування;
- ✓ контроль за виконанням державних програм та місцевих ініціатив;
- ✓ використання електронних систем документообігу та відкритих реєстрів;
- ✓ моніторинг реалізації проєктів та оцінка ефективності витрачених ресурсів;
- ✓ забезпечення прозорості та підзвітності перед громадою та державними органами [15].

Незважаючи на позитивні тенденції, інвестиційна діяльність Вишневої міської ради стикається з певними викликами:

- ✓ економічні обмеження, пов’язані з пандемією та воєнними діями;
- ✓ затримки у реалізації проєктів через бюрократичні процедури;
- ✓ обмеженість власних ресурсів громади для великих інфраструктурних проектів;

- ✓ потреба у підвищенні ефективності взаємодії з приватними та іноземними інвесторами [38].

Загалом, проведений аналіз демонструє, що протягом 2020–2025 років інвестиційна діяльність у Вишневій міській раді залишалася стабільною та системною, незважаючи на зовнішні ризики [43]. Основними досягнутими результатами стали:

- ✓ підвищення якості комунальних послуг та інфраструктури;
- ✓ модернізація освітніх, медичних та культурних об’єктів;
- ✓ залучення додаткових джерел фінансування через приватні інвестиції та міжнародні програми;
- ✓ підвищення прозорості та ефективності інвестиційних процесів завдяки електронним системам документообігу.

Отже, результати аналізу свідчать про адаптованість громади до сучасних викликів, збереження позитивної тенденції бюджетних та грантових капітальних вкладень, підвищення ролі інфраструктурних, соціальних та цифрових проєктів. Інвестиційна політика громади орієнтується на забезпечення стійкості, модернізації та покращення умов життя населення, що є визначальним фактором її стратегічного розвитку у поствоєнний період.

Таким чином, аналіз динаміки, структури та галузевих особливостей інвестиційної діяльності у 2020–2025 рр. підтверджує, що Вишнева міська територіальна громада характеризується стійкою інвестиційною активністю, збалансованою галузевою структурою капітальних вкладень та поступовим зростанням їх соціально-економічної результативності, навіть в умовах воєнних та економічних викликів. Реалізація інфраструктурних, соціальних, енергоефективних і безпекових проєктів сприяла модернізації комунальної сфери, підвищенню якості життя населення та зміцненню фінансової спроможності громади. Водночас активна роль органів місцевого самоврядування у плануванні, координації та контролі інвестиційних процесів створює передумови для подальшого нарощування інвестиційного потенціалу,

диверсифікації джерел фінансування та забезпечення сталого розвитку громади у середньо- та довгостроковій перспективі.

2.2. Державні стратегії, програми та ініціативи у сфері інвестицій в органах місцевого самоврядування (на прикладі Вишневої міської ради)

Локальні інвестиційні процеси у територіальних громадах безпосередньо залежать від державної політики у сфері місцевого самоврядування, регіонального розвитку та міжбюджетних відносин.

Державна політика у сфері місцевого самоврядування та інвестиційного розвитку територіальних громад в Україні формується у контексті децентралізації влади, підвищення фінансової спроможності регіонів та забезпечення сталого розвитку територій. У період 2020–2025 рр. система державних стратегій, програм та ініціатив зазнала значних трансформацій, зумовлених реформою децентралізації, пандемією COVID-19, повномасштабною війною та необхідністю адаптації до нових викликів, включаючи оновлення Концепції реформи місцевого самоврядування та впровадження реформи управління публічними інвестиціями (PIM) [37]. У цих умовах зростає роль органів місцевого самоврядування як безпосередніх виконавців державної інвестиційної політики на локальному рівні.

Для органів місцевого самоврядування, зокрема Вишневої міської ради, участь у державних програмах є ключовим інструментом залучення додаткових фінансових ресурсів, модернізації інфраструктури та підвищення якості надання публічних послуг населенню. Узагальнену інформацію щодо участі Вишневої міської ради у програмах міжнародних донорів наведено у Таблиці 2.4, а детальну інформацію подано нижче.

Таблиця 2.4

Участь Вишневої міської ради у програмах міжнародних донорів (2021–2024 рр.)

Донор / програма	Рік	Напрям проєкту	Обсяг фінансування, млн грн	Статус реалізації
U-LEAD	2023	Модернізація ЦНАП, електронний документообіг	1,5–2,0	Завершено
USAID (DOBRE)	2023	Інвестиційний паспорт, електронні петиції	Технічна допомога	Завершено
GIZ	2022	Енергоаудит шкіл	Технічна допомога	Завершено
GIZ + держбюджет	2024	Термомодернізація 2 шкіл	15–18	Завершено
UNDP	2023	Облаштування укриттів	3–4	Завершено
UNDP	2023	Підтримка малого бізнесу	Гранти + тренінги	Завершено
Світовий банк	2024	Модернізація водовідведення	25–30	В процесі

Джерело: складено автором на основі матеріалів Вишневої міської ради.

Водночас участь громад у міжнародних програмах розвитку базується на національних стратегічних документах, які визначають загальні пріоритети державної регіональної та інвестиційної політики.

Стратегічною основою для розвитку місцевого самоврядування та активізації інвестиційної діяльності на рівні територіальних громад є низка національних програмних документів, що визначають пріоритети державної політики, механізми фінансування та інструменти підтримки регіонального розвитку. Ключовими стратегічними документами, що безпосередньо впливають на інвестиційну діяльність органів місцевого самоврядування у 2020–2025 рр., є Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки [21], Національна економічна стратегія на період до 2030 року [39], План відновлення України [46], а також галузеві стратегії у сферах енергетики, транспорту, охорони здоров’я, освіти та цифрової трансформації.

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки визначає пріоритети державної регіональної політики та механізми її реалізації.

Основними цілями стратегії є підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їх сталого розвитку, створення умов для реалізації потенціалу розвитку регіонів та підвищення якості життя населення. Стратегія акцентує увагу на розвитку інфраструктури, підтримці підприємництва, зміцненні фінансової спроможності громад, розвитку людського капіталу та впровадженні інновацій. Для Вишневої міської ради, як приміської громади Київської області, особливо актуальними є пріоритети розвитку транспортної інфраструктури, житлового будівництва, енергоефективності та цифровізації публічних послуг.

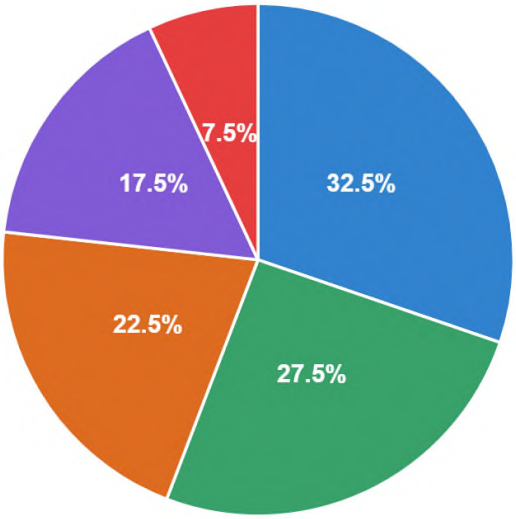
Доповненням до регіонального виміру інвестиційної політики є загальноекономічні пріоритети розвитку, закріплені у Національній економічній стратегії. Національна економічна стратегія на період до 2030 року визначає напрями структурних реформ економіки України та створення сприятливих умов для інвестицій, зокрема на рівні регіонів та територіальних громад. Стратегія передбачає розвиток інфраструктури, впровадження принципів сталого розвитку, підтримку малого та середнього бізнесу, модернізацію системи публічного управління та підвищення енергетичної незалежності. Для місцевого самоврядування ці пріоритети втілюються через участь у державних програмах підтримки підприємництва, залучення коштів на енергомодернізацію комунальних об’єктів, розвиток цифрових сервісів та створення сприятливого бізнес-середовища на території громади.

Однак повномасштабна війна суттєво скоригувала акценти державної політики, зумовивши необхідність формування окремого інструментарію відновлення та стійкості громад. План відновлення України, розроблений у 2022–2023 роках у відповідь на наслідки повномасштабної війни, визначає ключові напрями та джерела фінансування для відновлення країни. План передбачає масштабне залучення міжнародної технічної та фінансової допомоги, модернізацію інфраструктури, відбудову зруйнованих об’єктів, підтримку постраждалих громад та стимулювання економічного зростання. Для органів

місцевого самоврядування План відновлення відкриває доступ до міжнародних грантів, позик міжнародних фінансових інституцій та програм технічної підтримки. Вишнева міська рада, хоча і не постраждала від прямих бойових дій у значних масштабах, проте активно бере участь у програмах відновлення, зокрема у проєктах модернізації енергетичної інфраструктури, укріплення об’єктів критичної інфраструктури та підтримки внутрішньо переміщених осіб.

Галузеві стратегії у сферах енергетики, транспорту, охорони здоров’я, освіти та цифрової трансформації визначають специфічні пріоритети та механізми підтримки розвитку відповідних секторів на рівні територіальних громад. Зокрема, Енергетична стратегія України передбачає підтримку проєктів з енергоефективності, впровадження відновлюваних джерел енергії та модернізації систем тепло- та електропостачання. Стратегія розвитку транспорту спрямована на поліпшення дорожньої інфраструктури, розвиток громадського транспорту та підвищення безпеки дорожнього руху. Стратегія цифрової трансформації передбачає впровадження електронних сервісів, розвиток цифрової інфраструктури та підвищення цифрової грамотності населення. Для Вишневої міської ради ці стратегії є основою для розробки власних програм розвитку, залучення державного та міжнародного фінансування, а також формування інвестиційних проєктів у пріоритетних галузях.

Реалізація визначених стратегічних пріоритетів потребує відповідного фінансового забезпечення, структура якого відображає практичні можливості громад у залученні інвестиційних ресурсів. Як показано на Рис. 2.3, у структурі фінансування інвестиційних проєктів Вишневої міської ради домінують кошти місцевого бюджету та державні трансферти, що свідчить про ключову роль публічних фінансових ресурсів у реалізації інвестиційної політики громади та обмежену участь приватного капіталу.

ДФРР: **32.5%**

Міжнародні донори (гранти): **27.5%**

Місцевий бюджет: **22.5%**

Державні програми (енергоефективність): **17.5%**

Світовий банк (кредити): **7.5%**

Рис.2.3. Структура джерел фінансування інвестиційних проєктів Вишневої міської ради (2020–2024 рр.)

Джерело: побудовано автором на основі звітів про виконання бюджету Вишневої міської ради, договорів з міжнародними донорами та звітів про реалізацію проєктів за 2020–2024 рр.

Така структура фінансування зумовлює високу залежність інвестиційної діяльності громади від державних та донорських ресурсів і водночас актуалізує завдання диверсифікації джерел інвестицій.

Серед інструментів державної підтримки особливе місце у фінансуванні інвестиційних проєктів громад посідає Державний фонд регіонального розвитку. Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР) є одним із найважливіших інструментів державної підтримки інвестиційної діяльності органів місцевого самоврядування. ДФРР створено з метою фінансування інвестиційних програм і проєктів регіонального розвитку, що реалізуються на рівні областей та територіальних громад. Кошти ДФРР спрямовуються на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт об’єктів інфраструктури, зокрема доріг, мостів, водопроводів, каналізаційних мереж, закладів освіти, охорони здоров’я, культури та спорту. Механізм розподілу коштів ДФРР базується на конкурсному відборі проєктів за критеріями соціально-економічної ефективності,

відповідності пріоритетам регіонального розвитку та спроможності громад забезпечити співфінансування проєктів [22].

Для Вишневої міської ради участь у програмах ДФРР є важливим джерелом фінансування капітальних проєктів. Протягом 2020–2024 років громада неодноразово подавала заявки на конкурс проєктів ДФРР та отримувала фінансування для реалізації пріоритетних інвестиційних ініціатив [54]. Зокрема, у 2021 році за рахунок коштів ДФРР було профінансовано проєкт капітального ремонту внутрішньоквартальних доріг у центральній частині міста обсягом близько 8–10 млн грн, що дозволило суттєво покращити транспортну доступність та безпеку руху. У 2023 році громада отримала фінансування на модернізацію системи водопостачання обсягом 12–15 млн грн, що забезпечило зменшення втрат води та підвищення якості послуг водопостачання для населення. У 2024 році за підтримки ДФРР реалізовано проєкт реконструкції дитячого садка обсягом близько 10–12 млн грн, що дозволило збільшити кількість місць для дітей дошкільного віку та покращити умови їх навчання та виховання. Для зручності дані наведені в Таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

Реалізація інвестиційних проєктів Вишневої міської ради за рахунок коштів ДФРР у 2020–2024 рр.

Рік реалізації	Назва (напрям) проєкту	Обсяг фінансування, млн грн	Основні результати реалізації
2021	Капітальний ремонт внутрішньоквартальних доріг у центральній частині міста	8–10	Покращення транспортної доступності, підвищення безпеки дорожнього руху, оновлення міської інфраструктури
2023	Модернізація системи водопостачання	12–15	Зменшення втрат води, підвищення якості та надійності послуг водопостачання для населення
2024	Реконструкція закладу дошкільної освіти (дитячого садка)	10–12	Збільшення кількості місць для дітей, покращення умов навчання та виховання

Джерело: побудовано автором на основі звітів про виконання бюджету Вишневої міської ради.

Процес підготовки проєктів для участі у конкурсі ДФРР вимагає від органів місцевого самоврядування високого рівня професійної компетенції, зокрема у сферах проєктного менеджменту, інженерного проєктування, фінансового планування та залучення громадської підтримки. Вишнева міська рада створила профільну робочу групу з підготовки проєктних пропозицій, до складу якої входять фахівці відділів економічного розвитку, капітального будівництва, фінансів, а також залучені зовнішні консультанти та представники громадськості. Така міжсекторна співпраця дозволяє розробляти якісні проєктні пропозиції, що відповідають вимогам ДФРР та мають високі шанси на отримання фінансування.

Водночас система ДФРР має певні обмеження, що впливають на доступність фінансування для громад. По-перше, конкурс є висококонкурентним: на обмежений обсяг коштів подається значна кількість проєктів з різних регіонів, що знижує ймовірність успіху для окремих громад. По-друге, вимоги до співфінансування проєктів (зазвичай 10–30% від загальної вартості) можуть бути обтяжливими для громад з обмеженим бюджетом. По-третє, процедури погодження та реалізації проєктів ДФРР є тривалими та бюрократизованими, що затримує початок робіт та збільшує ризики зростання вартості проєктів через інфляцію та коливання курсу валют. Попри ці виклики, ДФРР залишається одним із найважливіших джерел фінансування інвестиційних проєктів для Вишневої міської ради та інших територіальних громад України.

Отже, ДФРР забезпечує фінансування масштабних інфраструктурних проєктів, проте не покриває повністю потреби громад у розвитку, що обумовлює необхідність залучення альтернативних джерел підтримки. Саме тому важливого значення набувають програми міжнародної технічної допомоги, спрямовані на підвищення інституційної спроможності та інвестиційної привабливості громад.

Програма U-LEAD з Європою (Ukraine – Local Empowerment, Accountability and Development Programme) є однією з найбільших ініціатив

міжнародної технічної допомоги, спрямованих на підтримку реформи децентралізації та розвитку спроможності органів місцевого самоврядування в Україні [40]. Програма реалізується за підтримки Європейського Союзу, країн-членів ЄС (Німеччина, Швеція, Польща, Данія, Естонія, Словенія) та інших міжнародних партнерів [47]. Основними напрямами роботи програми є підвищення інституційної спроможності місцевого самоврядування, розвиток систем надання адміністративних послуг, залучення інвестицій у розвиток територій, впровадження принципів належного врядування та підтримка громадської участі у прийнятті рішень.

Для Вишневої міської ради участь у програмі U-LEAD забезпечує доступ до експертної підтримки, навчальних програм, методичних матеріалів та грантових можливостей. Зокрема, представники міської ради регулярно беруть участь у тренінгах та семінарах, організованих програмою U-LEAD, що охоплюють такі теми, як стратегічне планування, управління інвестиційними проєктами, електронне врядування, енергоефективність, партисипативний бюджет та залучення громадян до процесів місцевого розвитку. Ці навчальні заходи дозволяють управлінцям громади підвищити свою кваліфікацію, ознайомитися з кращими практиками інших громад та отримати практичні навички для впровадження інновацій у роботі місцевого самоврядування.

Програма U-LEAD також надає технічну підтримку у розробці стратегічних документів, зокрема стратегій розвитку громад, інвестиційних паспортів, програм соціально-економічного розвитку та секторальних планів (транспорт, енергетика, соціальна інфраструктура) [7]. У 2022–2023 роках за підтримки експертів програми «U-LEAD з Європою» Вишнева міська рада оновила Стратегію розвитку громади на період до 2027 року (повний текст стратегічного документа наведено у Додатку Г). Стратегія передбачає пріоритети розвитку інфраструктури, підтримки підприємництва, соціального захисту, культури та спорту. Документ розроблявся з урахуванням принципів

інклюзивності та сталого розвитку через механізм широкої громадської участі із залученням бізнесу, громадського сектору та мешканців громади.

Окрім технічної підтримки, програма U-LEAD надає грантове фінансування для реалізації пілотних проєктів у громадах. У 2023 році Вишнева міська рада отримала грант на впровадження системи електронного документообігу та модернізацію Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП) обсягом близько 1,5–2,0 млн грн. Завдяки цьому проєкту було оновлено обладнання ЦНАП, впроваджено електронну чергу, розширено перелік послуг, що надаються онлайн, та підвищено задоволеність мешканців якістю адміністративних послуг. За результатами моніторингу, кількість звернень до ЦНАП зросла на 25%, а рівень задоволеності послугами збільшився з 68% до 82%.

Програма U-LEAD також підтримує ініціативи з енергоефективності та зеленої трансформації громад [6]. У рамках проєкту «Зелена громада» Вишнева міська рада отримала консультаційну підтримку щодо розробки енергетичного паспорту громади, проведення енергоаудиту комунальних об’єктів та підготовки інвестиційних проєктів з модернізації систем опалення, освітлення та термомодернізації будівель [8]. Ці заходи дозволили підготувати комплексний план енергоефективних заходів, що став основою для залучення фінансування з інших міжнародних та державних програм.

Міжнародні організації та донори відіграють важливу роль у підтримці інвестиційної діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. Серед найбільш активних партнерів українських громад є Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ), Програма розвитку ООН (UNDP), Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та інші міжнародні фінансові інституції. Ці організації надають фінансову, технічну та експертну підтримку для реалізації проєктів у різних сферах: енергетика, транспорт,

водопостачання, освіта, охорона здоров'я, соціальна інфраструктура, цифровізація та підтримка підприємництва.

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) реалізує в Україні низку програм підтримки місцевого самоврядування, зокрема проєкт «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), проєкт «Прозорість та підзвітність у публічному управлінні» (TAPAS), а також програми підтримки енергоефективності, економічного розвитку та зміцнення громадянського суспільства. Для Вишневої міської ради участь у проєкті DOBRE забезпечила доступ до тренінгів з управління проєктами, методичних матеріалів для розробки стратегічних документів, а також можливості для обміну досвідом з іншими громадами України та міжнародними експертами.

У 2023 році за підтримки USAID Вишнева міська рада отримала технічну допомогу для розробки інвестиційного паспорту громади, що включає інформацію про економічний потенціал, наявну інфраструктуру, інвестиційні можливості, пріоритетні проєкти та умови для ведення бізнесу. Інвестиційний паспорт був презентований на регіональних та національних інвестиційних форумах, що дозволило залучити увагу потенційних інвесторів та партнерів. Також за підтримки USAID громада впровадила систему електронних петицій, що дозволяє мешканцям ініціювати розгляд важливих питань розвитку громади, залучати підтримку співгромадян та впливати на рішення місцевої влади.

Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) є одним із найбільших донорів у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики в Україні [2]. GIZ реалізує програму «Енергоефективність у містах України», що підтримує громади у впровадженні енергоефективних рішень, розробці енергетичних планів та залученні фінансування для модернізації комунальних об'єктів. У 2022 році Вишнева міська рада за підтримки GIZ провела енергоаудит трьох шкільних закладів, що дозволило виявити потенціал економії енергії на рівні 30–40% та підготувати технічну документацію для проєктів

термомодернізації. У 2024 році за підтримки GIZ та співфінансування з державного бюджету (програма «Теплі школи») було реалізовано проєкт термомодернізації двох шкіл обсягом близько 15–18 млн грн, що включало утеплення фасадів, заміну вікон, модернізацію систем опалення та встановлення енергоефективного освітлення.

Програма розвитку ООН (UNDP) підтримує громади України у сферах відновлення інфраструктури, підтримки внутрішньо переміщених осіб, енергетичної незалежності та розвитку місцевої економіки [10].

Світовий банк та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) надають фінансування великих інфраструктурних проєктів через кредитні лінії для уряду України, що передбачають реалізацію проєктів на рівні громад. Зокрема, Світовий банк підтримує проєкти модернізації дорожньої інфраструктури, систем водопостачання та водовідведення, а також розвитку цифрових сервісів. У 2024 році Вишнева міська рада долучилася до проєкту Світового банку «Розвиток міської інфраструктури», що передбачає модернізацію системи водовідведення обсягом близько 25–30 млн грн з використанням позикових коштів Світового банку та співфінансування з державного і місцевого бюджетів.

Енергетична безпека та енергоефективність є одними з ключових пріоритетів державної політики України у 2020–2025 рр., особливо в умовах воєнного стану та руйнування енергетичної інфраструктури. Уряд України за підтримки міжнародних партнерів запровадив низку програм підтримки енергоефективності та відновлюваної енергетики, що охоплюють модернізацію систем опалення, термомодернізацію будівель, впровадження енергоефективного освітлення, розвиток сонячної та вітрової енергетики, а також підтримку домогосподарств у впровадженні енергозберігаючих технологій.

Для органів місцевого самоврядування ключовими програмами є «Енергодім», «Теплі школи», «Енергоефективні заклади охорони здоров'я», а також проєкти у рамках Фонду енергоефективності. Ці програми передбачають часткове або повне фінансування проєктів термомодернізації комунальних об'єктів, встановлення індивідуальних теплових пунктів, заміну старих систем опалення на сучасні енергоефективні котли, модернізацію вуличного освітлення з переходом на LED-технології, а також встановлення сонячних панелей на дахах комунальних будівель.

Вишнева міська рада активно бере участь у програмах енергоефективності. У 2021 році за підтримки програми «Енергодім» громада реалізувала проєкт термомодернізації адміністративної будівлі міської ради обсягом близько 2,5–3,0 млн грн, що включало утеплення фасаду, заміну вікон та модернізацію системи опалення. Завдяки цим заходам вдалося скоротити споживання теплової енергії на 35%, що забезпечило економію бюджетних коштів близько 0,4–0,5 млн грн щорічно. У 2022 році громада за підтримки Фонду енергоефективності отримала грант на модернізацію вуличного освітлення обсягом близько 5–6 млн грн, що дозволило замінити старі натрієві лампи на LED-світильники на основних вулицях та у житлових кварталах. Це забезпечило економію електроенергії на рівні 40% та покращило безпеку пересування мешканців у нічний час.

У 2023 році за підтримки програми «Теплі школи» Вишнева міська рада реалізувала проєкти термомодернізації двох шкільних закладів, як зазначалося вище. Також громада подала заявку на участь у програмі встановлення сонячних панелей на дахах комунальних будівель, що дозволить частково забезпечити потреби у електроенергії за рахунок відновлюваних джерел та знизити залежність від централізованого електропостачання в умовах воєнного стану. У 2024 році громада планує реалізувати пілотний проєкт встановлення сонячних панелів на дахах трьох дитячих садків загальною потужністю близько 100 кВт, що дозволить покрити до 50% потреб цих закладів у електроенергії.

Програми енергоефективності мають важливе значення не лише для економії бюджетних коштів, а й для підвищення енергетичної незалежності громади, зменшення викидів парникових газів, покращення комфорту у комунальних закладах та демонстрації прикладу для населення щодо впровадження енергозберігаючих технологій. Вишнева міська рада планує продовжувати участь у програмах енергоефективності та розширювати портфель проєктів з відновлюваної енергетики у наступних роках.

Цифрова трансформація є одним із пріоритетів державної політики України та важливим напрямом модернізації органів місцевого самоврядування. Програма «Дія. Цифрова держава» передбачає впровадження електронних сервісів для громадян, розвиток цифрової інфраструктури, підвищення цифрової грамотності населення та впровадження принципів електронного врядування на всіх рівнях влади. Для органів місцевого самоврядування ключовими елементами цифрової трансформації є впровадження електронних адміністративних послуг, електронного документообігу, систем електронних петицій та консультацій з громадськістю, публікація відкритих даних, а також розвиток інфраструктури широкосмугового доступу до інтернету.

Вишнева міська рада активно впроваджує цифрові рішення для покращення якості надання послуг населенню та підвищення прозорості роботи органів місцевого самоврядування. У 2021 році громада приєдналася до національної платформи електронних послуг «Дія» та забезпечила можливість отримання низки адміністративних послуг онлайн, зокрема довідок з місця проживання, реєстрації місця проживання, отримання витягів з реєстрів тощо. У 2022 році за підтримки програми U-LEAD громада впровадила систему електронного документообігу, що дозволило оптимізувати процеси внутрішньої роботи міської ради, скоротити час опрацювання документів та підвищити ефективність взаємодії між структурними підрозділами.

У 2023 році Вишнева міська рада запустила систему електронних петицій, що дозволяє мешканцям ініціювати розгляд важливих питань місцевого розвитку, збирати підписи співгромадян та отримувати офіційні відповіді від органів влади. За перший рік роботи системи було подано 25 петицій, з яких 12 набрали необхідну кількість голосів для розгляду міською радою. Серед успішних ініціатив — петиція щодо облаштування дитячого майданчика у одному з мікрорайонів (реалізовано у 2023 році), петиція про встановлення додаткових камер відеоспостереження (реалізовано частково у 2024 році) та петиція про організацію додаткових маршрутів громадського транспорту (на стадії розгляду).

У 2024 році громада за підтримки Міністерства цифрової трансформації долучилася до проєкту «Безкоштовний Wi-Fi у публічних місцях», що передбачає встановлення точок безкоштовного доступу до інтернету у парках, на площах, у закладах культури та спорту. Це дозволить підвищити доступність цифрових сервісів для мешканців громади, зокрема для тих, хто не має власного доступу до інтернету вдома. Також громада планує розширити перелік електронних послуг, що надаються через ЦНАП, та впровадити мобільний застосунок для мешканців, що дозволить отримувати інформацію про події у громаді, сплачувати комунальні послуги, повідомляти про проблеми у комунальній сфері та взаємодіяти з органами місцевого самоврядування.

Окрім інституційних та технологічних інструментів розвитку, вагому роль у формуванні інвестиційного середовища відіграють механізми громадської участі. Партисипативний (громадський) бюджет є інноваційним інструментом демократичного врядування, що дозволяє мешканцям громади безпосередньо брати участь у прийнятті рішень щодо розподілу частини місцевого бюджету. Громадський бюджет передбачає, що мешканці можуть подавати проєкти покращення громади (благоустрій, малі інфраструктурні проєкти, соціальні ініціативи), голосувати за найкращі проєкти, а переможці отримують

фінансування з місцевого бюджету для реалізації. Цей механізм підвищує громадську активність, прозорість використання бюджетних коштів, довіру до органів влади та дозволяє реалізовувати проєкти, що відповідають реальним потребам мешканців.

Вишнева міська рада запровадила громадський бюджет у 2021 році, виділивши на ці цілі 2% від доходів загального фонду місцевого бюджету (близько 1,5–2,0 млн грн). У перший рік роботи програми було подано 35 проєктів, з яких 8 проєктів-переможців отримали фінансування. Серед реалізованих проєктів: облаштування спортивного майданчика у одному з мікрорайонів, встановлення освітлення на пішохідній доріжці у парку, ремонт зупинок громадського транспорту, створення бібліотечного простору для дітей, облаштування зони відпочинку біля озера, встановлення дитячого майданчика, організація серії культурних заходів для молоді та придбання обладнання для гуртків у будинку культури.

У 2022 році через воєнний стан обсяг громадського бюджету було скорочено до 1,0–1,2 млн грн, а пріоритет було надано проєктам, пов’язаним з безпекою та підтримкою внутрішньо переміщених осіб. У 2023 році обсяг фінансування було відновлено до 1,8–2,2 млн грн, і програма отримала нову хвилю активності мешканців. У 2023–2024 роках було реалізовано ще 15 проєктів громадського бюджету, що охопили благоустрій, культуру, спорт, освіту та соціальну підтримку. Наочно з даними можна ознайомитися в Таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

Програма партисипативного бюджету Вишневої міської ради (2021–2024 рр.)

Рік	Обсяг фінансування, млн грн	Кількість поданих проєктів	Кількість реалізованих	Основні категорії проєктів
2021	1,5–2,0	35	8	Благоустрій, спорт, культура
2022	1,0–1,2	18	5	Безпека, підтримка ВПО
2023	1,8–2,2	42	9	Благоустрій, освіта, культура
2024	2,0–2,5	38	6	Спорт, соціальна сфера
Разом	**6,3–7,9**	**133**	**28**	—

Джерело: побудовано автором за відкритими даними.

Для підвищення якості проєктів громадського бюджету міська рада організовує консультації для авторів проєктів, надає методичну підтримку у підготовці кошторисів та технічної документації, а також залучає експертів для оцінки реалістичності та ефективності проєктів. Також громада впровадила електронну платформу для подання та голосування за проєкти, що підвищило доступність програми для мешканців та забезпечило прозорість процесу відбору переможців.

Громадський бюджет є важливим інструментом не лише для реалізації конкретних проєктів, а й для підвищення громадянської активності, розвитку лідерства у громаді, налагодження діалогу між владою та мешканцями, а також для формування культури відповідального та активного громадянства. Вишнева міська рада планує продовжувати розвиток програми громадського бюджету, збільшувати обсяг фінансування та розширювати можливості для участі різних груп мешканців, зокрема молоді, людей з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб. Отже, громадський бюджет доповнює класичні інструменти

інвестиційної політики, забезпечуючи реалізацію малих проєктів розвитку та формування соціального капіталу громади.

Таким чином, державні стратегії, програми та ініціативи у сфері інвестицій є ключовим інструментом підтримки розвитку органів місцевого самоврядування в Україні. Для Вишневої міської ради участь у цих програмах забезпечує доступ до додаткових фінансових ресурсів, технічної підтримки, навчання та обміну досвідом, що дозволяє реалізовувати пріоритетні інвестиційні проєкти, модернізувати інфраструктуру, впроваджувати інновації та підвищувати якість надання публічних послуг населенню. Попри певні виклики та обмеження, система державної та міжнародної підтримки місцевого самоврядування демонструє позитивну динаміку розвитку та створює сприятливі умови для подальшого зміцнення фінансової та інституційної спроможності територіальних громад України.

РОЗДІЛ 3.
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

3.1. Дослідження проблем реалізації державної інвестиційної політики в Україні

Реалізація державної інвестиційної політики в Україні стикається з комплексом системних проблем, які суттєво обмежують інвестиційну активність та перешкоджають залученню необхідних капіталів для модернізації економіки. За даними Європейської Бізнес Асоціації, Індекс інвестиційної привабливості України у 2024 році становив 2,49 бала з 5 можливих, що свідчить про збереження несприятливого інвестиційного клімату. Такий рівень показника вказує не лише на вплив воєнних ризиків, а й на наявність глибинних інституційних проблем, які мають довгостроковий характер та стримують формування довіри інвесторів. Особливо гостро ці проблеми проявляються в умовах воєнного стану, коли економіка країни потребує масштабних та стабільних капіталовкладень. Виявлені проблеми доцільно згрупувати за кількома ключовими напрямами [26].

Однією з найбільш критичних проблем залишається нестабільність та недосконаліть нормативно-правової бази регулювання інвестиційної діяльності. Незважаючи на наявність базового Закону України "Про інвестиційну діяльність" [25], законодавство характеризується численними прогалинами, суперечностями між різними нормативними актами та частими змінами регулювання. У результаті інвестори стикаються з високим рівнем правової невизначеності, що підвищує ризики реалізації інвестиційних проєктів. Додатковим стримувальним чинником є слабкість судової системи та відсутність ефективного захисту прав власності. За результатами опитувань бізнесу, проблеми функціонування судової системи стабільно посідають друге–третє місце серед факторів негативного

впливу на інвестиційний клімат. Непрозорість судових рішень і тривалість судових процесів трансформуються у підвищену «премію за ризик», що безпосередньо зменшує кількість довгострокових інвестиційних ініціатив. Таким чином, нормативно-правова нестабільність формує системні бар'єри для сталого інвестиційного розвитку.

Не менш суттєвим чинником, що підриває інвестиційну привабливість України, залишається корупція. За Індексом сприйняття корупції Transparency International у 2024 році Україна отримала 35 балів зі 100 можливих і посіла 105 місце серед 180 країн [4, 28]. Після певного покращення показників у 2023 році, подальше погіршення позицій у 2024 році свідчить про відновлення негативних тенденцій. Корупційні прояви охоплюють практично всі етапи взаємодії бізнесу з державними органами — від отримання дозволів до участі у державних закупівлях, що призводить до зростання транзакційних витрат і зниження прозорості ведення бізнесу. Значна частка тіньової економіки, яка, за різними оцінками, становить від 30% до 50% ВВП, спотворює конкурентне середовище та демотивує легальних інвесторів. У сукупності ці фактори формують середовище підвищеної невизначеності, що негативно впливає на рішення щодо вкладення капіталу.

Вагомий вплив на інвестиційну активність має макроекономічна нестабільність та висока вартість фінансових ресурсів. Облікова ставка Національного банку України на рівні 15,5% зумовлює високу ціну кредитів, що робить значну частину інвестиційних проєктів економічно невигідними. Додатково негативний вплив мають валютні обмеження, запроваджені в умовах воєнного стану. За результатами опитувань Європейської Бізнес Асоціації, 81% компаній відзначають негативний вплив валютних обмежень на інвестиційну діяльність [1]. Зокрема, обмеження на виплату дивідендів іноземним інвесторам істотно знижують привабливість України для нового капіталу. Таким чином, поєднання високої вартості фінансування, валютних обмежень та слабкого розвитку фінансового ринку формує несприятливе середовище для реалізації капіталомістких інвестиційних проєктів.

Домінуючим фактором погіршення інвестиційного клімату залишається повномасштабна військова агресія російської федерації проти України. Війна призводить до руйнування інфраструктури, втрати людського капіталу та різкого зростання ризиків ведення бізнесу. Особливо негативний вплив мають системні атаки на енергетичну інфраструктуру, що ускладнює стабільну роботу підприємств. У січні–лютому 2025 року приплив прямих іноземних інвестицій становив лише 351 млн дол. США, що у 3,3 раза менше, ніж за аналогічний період 2024 року. Загалом у 2024 році обсяг ПІІ скоротився до 3,3 млрд дол. США, при цьому 72% інвестицій становило реінвестування доходів уже присутніми інвесторами [27]. Така структура свідчить про майже повну відсутність нових інвесторів та переважання обережної стратегії збереження наявного капіталу.

Окрім зазначених факторів, суттєвими бар'єрами для інвестиційної діяльності залишаються інфраструктурні та адміністративні проблеми. Незадовільний стан автомобільних доріг, зношеність залізничної інфраструктури, перебої з енергопостачанням і логістичні ускладнення підвищують витрати ведення бізнесу. Водночас надмірна бюрократизація та тривалі процедури отримання дозволів істотно збільшують строки реалізації інвестиційних проєктів. Відсутність ефективного механізму «єдиного вікна» для інвесторів і розпорошеність повноважень між державними органами ускладнюють взаємодію бізнесу з владою, що додатково знижує інвестиційну привабливість країни.

Зазначені загальнонаціональні проблеми безпосередньо транслюються на рівень територіальних громад, що наочно проявляється на прикладі Вишневої міської територіальної громади Бучанського району Київської області. Незважаючи на вигідне географічне розташування поблизу столиці та відносно розвинену транспортну інфраструктуру, громада стикається з типовими для українських муніципалітетів викликами. До ключових проблем належать обмеженість власних фінансових ресурсів і залежність від державних субвенцій, відсутність спеціалізованого інвестиційного офісу для комплексного супроводу інвесторів, а також тривалі бюрократичні процедури, що можуть тривати від 12

до 18 місяців. Крім того, громада відчуває дефіцит кваліфікованих проєктних менеджерів, що ускладнює підготовку та реалізацію складних інвестиційних ініціатив.

Попри наявність програм міжнародної підтримки обсягом 50–80 млн грн у 2024–2026 роках та потенціал державно-приватного партнерства, інвестиційна діяльність громади обмежується низькою часткою цифрових проєктів (8–10%) і відсутністю комплексної маркетингової стратегії залучення інвесторів. Ці проблеми посилюються загальнонаціональними викликами — воєнними ризиками, макроекономічною нестабільністю, зростанням вартості будівництва на 40–60% та демографічними втратами внаслідок еміграції 8–12% населення. Досвід Вишневої громади підтверджує, що навіть території з високим потенціалом потребують системної державної та інституційної підтримки для активізації інвестиційних процесів.

Окремої уваги заслуговує проблема дефіциту кваліфікованих кадрів та недосконалості системи управління державними інвестиційними проєктами. Масова трудова еміграція, посилена війною, призвела до суттєвого скорочення доступної робочої сили. Відсутність єдиної методології оцінки та відбору інвестиційних проєктів, недостатня координація між різними рівнями влади та дублювання функцій призводять до неефективного використання бюджетних ресурсів. У результаті навіть за наявності фінансування інвестиційні проєкти часто реалізуються з затримками або не досягають очікуваного ефекту.

Таким чином, аналіз проблем реалізації державної інвестиційної політики в Україні свідчить про їх комплексний та системний характер, що проявляється як на національному, так і на місцевому рівнях. Ці проблеми взаємопов'язані та взаємопосилюють одна одну, створюючи складне середовище для інвестиційної діяльності. Водночас необхідно відзначити, що Україна зберігає інвестиційний потенціал – 70% компаній планують продовжувати інвестиції попри війну, а Індекс інвестиційної привабливості у 2025 році зріс до 2,70 бала. Це вказує на те, що за умови системного вирішення виявлених проблем Україна може значно покращити свій інвестиційний клімат. Для подолання цих викликів необхідна

комплексна стратегія, що включатиме інституційні реформи, заходи щодо покращення бізнес-середовища, боротьби з корупцією, розвитку інфраструктури та формування якісного людського капіталу.

3.2. Стратегічні напрями активізації інвестиційної діяльності

Подолання проблем реалізації державної інвестиційної політики та активізація інвестиційної діяльності в Україні потребують комплексного підходу, що поєднує інституційні, фінансові, інфраструктурні та регуляторні механізми. Результати проведеного аналізу дають підстави виокремити низку стратегічних напрямів, реалізація яких сприятиме формуванню сприятливого інвестиційного клімату та залученню капіталу для модернізації економіки як на національному, так і на місцевому рівнях.

Одним із ключових стратегічних напрямів має стати комплексне вдосконалення законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності. Йдеться насамперед про усунення суперечностей між нормативно-правовими актами, забезпечення стабільності правового регулювання та формування надійних законодавчих гарантій для інвесторів. Особливо важливим є недопущення зміни правил під час реалізації довгострокових інвестиційних проєктів. У цьому контексті визначальну роль відіграє реформування судової системи та забезпечення ефективного захисту прав власності, що передбачає підвищення кваліфікації суддів у сфері інвестиційних спорів, скорочення строків судових розглядів і посилення незалежності судової влади.

Важливим кроком у цьому напрямі стало прийняття у 2020 році Закону України про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями, який передбачає надання податкових стимулів, спрощення процедур землевідведення та укладення спеціальних інвестиційних договорів

строком до 15 років. Водночас обмеженість дії цього механізму лише великими проєктами зумовлює необхідність його адаптації до потреб середнього та малого бізнесу шляхом запровадження диференційованої системи державної підтримки залежно від обсягу інвестицій.

Наступним стратегічним напрямом є системна боротьба з корупцією як одним із ключових стримуючих факторів інвестиційної активності. Ефективна робота антикорупційних органів, посилення відповідальності за корупційні правопорушення та запровадження прозорих процедур взаємодії бізнесу з органами влади є необхідними умовами відновлення довіри інвесторів. У цьому контексті важливого значення набуває цифровізація державних послуг, зокрема розширення функціоналу платформи Diia, що дозволяє мінімізувати корупційні ризики за рахунок скорочення особистих контактів між інвесторами та посадовими особами. Паралельно детінізація економіки має здійснюватися через спрощення податкового адміністрування та формування справедливих конкурентних умов для легального бізнесу.

Забезпечення макроекономічної стабільності є базовою передумовою активізації інвестиційної діяльності. Збалансована монетарна та фіскальна політика, спрямована на стримування інфляції та зміцнення національної валюти, сприяє зниженню інвестиційних ризиків. Поступова лібералізація валютного регулювання, зокрема зняття обмежень на виплату дивідендів іноземним інвесторам, є важливим сигналом для міжнародного капіталу. Розвиток фінансового ринку має супроводжуватися створенням довгострокових фінансових інструментів, стимулюванням ринку корпоративних облігацій та акціонерного фінансування. Особливої актуальності набуває впровадження механізмів страхування інвестиційних, зокрема воєнних, ризиків, що підтверджується започаткуванням у 2024 році відповідної системи за участю Міністерства економіки та НБУ.

Не менш важливим стратегічним напрямом є розвиток інфраструктурного потенціалу країни. Масштабні інвестиції в транспортну та енергетичну інфраструктуру сприятимуть зниженню логістичних витрат і підвищенню конкурентоспроможності економіки. Модернізація автомобільних доріг, залізничного транспорту та портової інфраструктури, а також розвиток відновлюваної енергетики та диверсифікація джерел енергопостачання набувають особливого значення в умовах післявоєнного відновлення. Інтеграція кліматичних критеріїв у систему оцінки публічних інвестиційних проєктів, започаткована у 2025 році, створює додаткові можливості для залучення фінансування міжнародних фінансових інституцій. Водночас розвиток цифрової інфраструктури, зокрема розширення доступу до широкосмугового інтернету та впровадження технологій 5G, формує основу для зростання високотехнологічних секторів економіки.

З метою спрощення доступу інвесторів до реалізації проєктів доцільним є впровадження принципу «єдиного вікна», який передбачає отримання всіх необхідних дозволів і погоджень через єдиний центр. Створення спеціалізованих інвестиційних офісів на національному та регіональному рівнях дозволить забезпечити комплексний супровід інвесторів і скоротити терміни запуску проєктів з 12–18 до 3–6 місяців. Такі заходи сприятимуть підвищенню інституційної спроможності органів влади у сфері інвестиційної політики.

Важливим джерелом фінансування інвестиційної діяльності є міжнародні програми підтримки. Запуск у 2024 році Ukraine Investment Framework у межах програми Ukraine Facility з гарантіями на суму 7,8 млрд євро створює механізми часткового покриття ризиків для масштабних проєктів. Паралельно розвиток державно-приватного партнерства у сферах інфраструктури, енергетики, охорони здоров’я та житлового будівництва дозволяє залучати приватний капітал до модернізації об’єктів державної та комунальної власності. Позитивні

результати демонструє і створення індустріальних парків з пільговими умовами для інвесторів.

Реалізація державної інвестиційної політики на місцевому рівні потребує адаптації загальнонаціональних стратегій до специфіки конкретних територій. Досвід Вишневої міської територіальної громади свідчить про доцільність створення спеціалізованого інвестиційного офісу, скорочення бюрократичних процедур, розробки комплексної маркетингової стратегії та активного залучення міжнародних програм підтримки. Важливими напрямами також є розвиток цифрових проєктів, впровадження рішень smart city, розширення державно-приватного партнерства та підготовка кваліфікованих проєктних менеджерів. Використання потенціалу столичної агломерації може стати додатковим чинником залучення інвестицій у високотехнологічні та логістичні сектори.

Окрему увагу слід приділити підготовці кадрів для інвестиційної сфери. Розвиток спеціалізованих освітніх програм, орієнтованих на управління інвестиційними проєктами, фінансовий аналіз і цифрові компетенції, створює довгострокові передумови для інноваційного розвитку. Паралельно важливим є впровадження програм залучення та повернення кваліфікованих фахівців з-за кордону.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що комплексна реалізація визначених стратегічних напрямів на національному та місцевому рівнях здатна суттєво покращити інвестиційний клімат та активізувати інвестиційну діяльність в Україні. Досвід Вишневої міської територіальної громади підтверджує, що системний підхід, поєднання державної підтримки, міжнародних інструментів фінансування та цифрових рішень дозволяють досягати відчутних результатів навіть в умовах воєнних викликів. За умови послідовної реалізації запропонованих заходів Україна має потенціал стати конкурентоспроможним інвестиційним напрямом, що створить надійну основу для післявоєнного відновлення та сталого економічного зростання.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи було досягнуто поставленої мети та вирішено визначені завдання, що дозволило комплексно дослідити особливості реалізації державної інвестиційної політики в Україні та обґрунтувати напрями активізації інвестиційної діяльності на державному й місцевому рівнях на прикладі Вишневої міської територіальної громади.

У ході дослідження систематизовано теоретичні підходи до визначення сутності інвестиційної діяльності та державної інвестиційної політики. Встановлено, що інвестиційна політика держави є ключовим інструментом забезпечення економічного зростання, структурної модернізації та соціально-економічного розвитку територій, особливо в умовах децентралізації та зростання ролі органів місцевого самоврядування у реалізації інвестиційних проєктів.

Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності в Україні у 2020–2025 роках засвідчив наявність нестабільної динаміки інвестиційних потоків, зумовленої пандемією COVID-19, повномасштабною війною, макроекономічною нестабільністю та зростанням інвестиційних ризиків. Водночас виявлено поступове відновлення інвестиційної активності у 2024–2025 роках, що супроводжується зростанням ролі державних та міжнародних програм підтримки, а також переорієнтацією інвестицій на інфраструктурні, соціальні та енергоефективні проєкти.

Дослідження проблем реалізації державної інвестиційної політики дозволило виявити їх комплексний та системний характер. До ключових стримуючих чинників віднесено нестабільність нормативно-правового регулювання, недосконаліть судової системи, корупційні ризики, високу вартість фінансових ресурсів, адміністративні бар’єри, воєнні загрози та дефіцит кваліфікованих кадрів. Встановлено, що зазначені проблеми взаємопов’язані та

посилюють негативний вплив одна одної, формуючи несприятливе середовище для довгострокових інвестицій.

У межах роботи обґрунтовано стратегічні напрями активізації інвестиційної діяльності в Україні, серед яких ключовими визначено: реформування інституційного середовища та законодавчої бази, посилення захисту прав інвесторів, боротьбу з корупцією та цифровізацію державних послуг, забезпечення макроекономічної стабільності, розвиток фінансового ринку та інструментів страхування інвестиційних ризиків, модернізацію транспортної, енергетичної та цифрової інфраструктури, а також удосконалення системи управління публічними інвестиціями.

Окрему увагу в роботі приділено аналізу інвестиційної діяльності на рівні територіальної громади. На прикладі Вишневої міської територіальної громади встановлено, що, незважаючи на обмеженість власних фінансових ресурсів та вплив загальнонаціональних викликів, громада демонструє відносно стабільну інвестиційну активність. Виявлено позитивний економічний та соціальний ефект від реалізації інвестиційних проєктів, що проявляється у зростанні валового регіонального продукту, створенні робочих місць, збільшенні доходів місцевого бюджету та покращенні якості життя населення.

Доведено, що важливу роль у формуванні інвестиційного середовища громади відіграють управлінські рішення органів місцевого самоврядування, зокрема участь у державних і міжнародних програмах, впровадження механізмів громадського бюджету, розвиток цифрових сервісів та підвищення прозорості інвестиційних процесів. Застосування SWOT-аналізу дозволило узагальнити сильні та слабкі сторони інвестиційного потенціалу громади, визначити можливості для подальшого розвитку та ідентифікувати основні ризики.

За результатами дослідження розроблено практичні рекомендації щодо активізації інвестиційної діяльності на місцевому рівні, зокрема: створення спеціалізованого інвестиційного офісу, скорочення термінів адміністративних процедур, розробка комплексної маркетингової стратегії громади, розширення

участі у міжнародних програмах підтримки, розвиток державно-приватного партнерства та підвищення частки цифрових інвестиційних проєктів.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що ефективна реалізація державної інвестиційної політики в Україні потребує системного підходу, узгодженості дій на всіх рівнях влади та активного залучення міжнародної підтримки. Водночас досвід Вишневої міської територіальної громади підтверджує, що навіть в умовах воєнної та економічної нестабільності за наявності чіткої стратегії, сучасних управлінських інструментів та прозорих процедур можливо забезпечити збереження й розвиток інвестиційного потенціалу, що створює основу для сталого соціально-економічного розвитку у післявоєнний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. European Business Association. 70% опитаних компаній інвестуватимуть в Україну попри війну. URL: https://eba.com.ua/70-opytanyh-kompanij-investuvatymut-v-ukrayinu-popry-vijnu/ (дата звернення: 02.12.2025).

2. GIZ Ukraine. Проєкти енергоефективності в муніципалітетах (2020–2025 рр.). URL: https://www.giz.de/en/worldwide/57141.html (дата звернення: 21.11.2025).

3. North D. C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. 152 p.

4. Transparency International Ukraine. Офіційний сайт. URL: https://ti-ukraine.org/ (дата звернення: 16.12.2025).

5. U-LEAD with Europe. Phase III of U-LEAD with Europe to enhance local governance (2025). URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-member-states-and-partners-unveil-phase-iii-u-lead-europe-enhance-local-governance-and_en (дата звернення: 16.12.2025).

6. U-LEAD with Europe. Ініціативи з енергетичної безпеки та енергоефективності (2023–2025 рр.). URL: https://u-lead.org.ua/news/142 (дата звернення: 21.10.2025).

7. U-LEAD with Europe. Підтримка стратегічного планування та розвитку громад (2023–2025 рр.). URL: https://u-lead.org.ua/news/325 (дата звернення: 20.12.2025).

8. U-LEAD with Europe. Системи енергетичного менеджменту в громадах (2023–2025 рр.). URL: https://u-lead.org.ua/news/210 (дата звернення: 20.12.2025).

9. UNCTAD. Офіційний сайт Конференції Організації Об’єднаних Націй з торгівлі та розвитку.URL: https://unctad.org/ (дата звернення: 09.09.2025).

10. UNDP. Early Recovery in War-affected Areas (2023–2025 pp.). URL: https://www.undp.org/ukraine/projects/support-early-recovery-war-affected-areas-ukraine (дата звернення: 25.09.2025).

11. United Nations Development Programme (UNDP). United in Ukraine's Recovery: EC-EIB-UNDP partnership is driving reconstruction and building resilience (2025). URL: https://www.undp.org/european-union/press-releases/united-ukraines-recovery-ec-eib-undp-partnership-driving-reconstruction-and-building-resilience (дата звернення: 12.12.2025).

12. World Bank. UKRAINE Public Investment Management Diagnostic Assessment Report. Washington, DC : World Bank, 2022. URL: https://documents1.worldbank.org/curated/en/099220001172358412/pdf/P1724410d76e3f0940a48904740dc8b0421.pdf (дата звернення: 11.12.2025).

13. World Bank. World Development Report 2023: Migrants, Refugees, and Societies. Washington, DC : World Bank, 2023. DOI: 10.1596/978-1-4648-1941-4.

14. Аналіз результатів Всесвітнього економічного форуму 2025 р. у Давосі: аналітичний огляд. URL: https://ivinas.gov.ua/archive/analiz-rezultativ-vsesvitnoho-ekonomichnoho-forumu-2025-r-u-davosi-analitychnyi-ohliad.html (дата звернення: 01.12.2025).

15. Асоціація міст України. Система управління публічними інвестиціями на місцевому рівні (2025 р.). URL: https://www.auc.org.ua/novyna/systema-upravlinnya-publichnymy-investyciyamy-na-miscevomu-rivni (дата звернення: 01.12.2025).

16. Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій надає підтримку Україні. URL: https://www.miga.org/press-release/bagatostoronne-agentstvo-z-garantuvannya-investiciy-nadae-pidtrimku-ukraini-yaka (дата звернення: 02.10.2025).

17. Броварська міська рада. Програми соціально-економічного та інвестиційного розвитку (2023–2025). URL: https://brovary-rada.gov.ua/pages/prohramy-sotsialno-ekonomichnoho-ta-investytsiinoho-rozvytku (дата звернення: 10.12.2025).

18. Візія стійкості 2024: дослідження Міжнародного фонду «Відродження». URL: https://www.irf.ua/publication/viziya-stijkosti-2024-doslidzhennya-mizhnarodnogo-fondu-vidrodzhennya/ (дата звернення: 21.12.2025).

19. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. Київ : Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2020. 864 с.

20. Державна служба статистики України. Капітальні інвестиції (щоквартальні та річні дані за 2020–2025 рр.). URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz.htm (дата звернення: 21.12.2025).

21. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки та план заходів з її реалізації. URL: https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/regionalna-politika/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/derzhavna-strategiya-regionalnogo-rozvitku-na-2021-2027-roki-ta-plan-zahodiv-z-yiyi-realizaciyi (дата звернення: 21.12.2025).

22. Державний фонд регіонального розвитку. URL: https://welfare.green/docs/tips-guides/donori-ta-finansovi-organizacii/derzhavnijj-fond-regionalnogo-rozvitku/ (дата звернення: 20.12.2025).

23. Джерела формування інвестиційного капіталу підприємства та оптимізація його структури. URL: https://buklib.net/books/35301/ (дата звернення: 21.12.2025).

24. Європейський банк реконструкції та розвитку як партнер України. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/yevropeyskyy-bank-rekonstruktsiyi-ta-rozvytku-yak (дата звернення: 21.12.2025).

25. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. Дата оновлення: 31.10.2025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12 (дата звернення: 15.08.2025).

26. Інвестиційний клімат в Україні: виклики та перспективи 2025 року. URL: https://unba.org.ua/publications/9914-investicijnij-klimat-v-ukraini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html (дата звернення: 18.08.2025).

27. Інвестклімат в Україні очікувано погіршується у 2025 році. GMK Center. URL: https://gmk.center/ua/posts/investklimat-v-ukraini-ochikuvano-pohirshuietsia-u-2025-rotsi/ (дата звернення: 23.09.2025).

28. Індекс сприйняття корупції (CPI). Transparency International Ukraine. URL: https://cpi.ti-ukraine.org/ (дата звернення: 13.12.2025).

29. Інститут громадянського суспільства. Як територіальній громаді організувати роботу із залучення інвестицій (2025 р.). URL: https://www.csi.org.ua/news/yak-terytorialnij-gromadi-organizuvaty-robotu-iz-zaluchennya-vitchyznyanyh-ta-inozemnyh-investyczij/ (дата звернення: 21.12.2025).

30. Карпенко Л., Їжа М. Трансформація інвестиційної політики України в умовах нестаціонарної економіки: моніторинг макроекономічних індикаторів. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences. 2022. URL: https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/972

31. Карчева Г., Галицька О. Іноземні інвестиції − важливий фактор підвищення конкурентоспроможності та ефективності економіки України. *Фінансовий простір.* 2018. № 3. С. 90–98. URL: https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/618

32. КиївВлада. Будівництво укриття в школі №1 Вишневого (2025 р.). URL: https://kyivvlada.com.ua/news/shkola-%E2%84%961-vyshnevogo-otrymaye-nove-ukryttya-za-1227-mln-gryven/ (дата звернення: 09.12.2025).

33. Київська обласна державна адміністрація. Проєкт Програми соціально-економічного та культурного розвитку Київської області на 2025 рік. URL: https://koda.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/programa-na-2025-rik.pdf (дата звернення: 09.12.2025).

34. Криловський В. Проблеми та перспективи розвитку інвестиційного клімату в Україні. *University Economic Bulletin*. 2025. Т. 20, № 1. С. 100–115. URL: https://ue-bulletin.com.ua/en/journals/tom-20-1-2025/problemi-ta-perspektivi-rozvitku-investitsiynogo-klimatu-v-ukrayini

35. Міністерство економіки України. Інвестиційна діяльність в Україні за 2022–2025 роки (аналітичні матеріали). URL:

https://me.gov.ua/Documents/List?lang=ukUA&tag=Стан+інвестиційної+діяльності+в+Україні (дата звернення: 21.11.2025).

36. Міністерство економіки України. Реформа управління публічними інвестиціями: середньострокові плани громад (2025 р.). URL: https://me.gov.ua/News/Detail/e342c3d0-f141-42a3-a219-0b9700f00965?lang=uk-UA (дата звернення: 20.11.2025).

37. Міністерство розвитку громад та територій України. Оновлення Концепції реформи місцевого самоврядування та реформа РІМ (2025 р.). URL: https://mindev.gov.ua/news/dobre-bahatorivneve-vriaduvannia-rehionalna-polityka-reforma-pim-ta-rozvytok-ekosystemy-dream (дата звернення: 16.12.2025).

38. Національна асоціація адвокатів України. Інвестиційний клімат в Україні: виклики та перспективи 2025 року. URL: https://unba.org.ua/publications/9914-investicijnij-klimat-v-ukraini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html (дата звернення: 16.12.2025).

39. Національна економічна стратегія до 2030 року. URL: https://nes2030.org.ua/ (дата звернення: 21.11.2025).

40. Офіційний сайт U-LEAD with Europe. Опис програми та напрями діяльності (2024–2025 рр.). URL: https://u-lead.org.ua/ (дата звернення: 21.11.2025).

41. Офіційний сайт Вишневої міської ради. URL: https://vyshneve-rada.gov.ua/ (дата звернення: 21.10.2025).

42. Офіційний сайт Вишневої міської ради. Бюджет громади та паспорти бюджетних програм (2023–2025 рр.). URL: https://vyshneve-rada.gov.ua/rada/budlet.html (дата звернення: 21.10.2025).

43. Офіційний сайт Вишневої міської ради. Звіти про виконання бюджету (2024–2025 рр.). URL: https://vyshneve-rada.gov.ua/rada/budlet.html (дата звернення: 21.10.2025).

44. Офіційний сайт Вишневої міської ради. Рішення та програми розвитку (2023–2025 рр.). URL: https://vyshneve-rada.gov.ua/rada/rishennja-rada.html (дата звернення: 21.12.2025).

45. Питання та відповіді щодо підтримки ЄС для України. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/qanda_23_5631 (дата звернення: 21.12.2025).

46. Платформа відновлення України. URL: https://recovery.gov.ua/ (дата звернення: 29.10.2025).

47. Портал децентралізації. Донори та партнери програми U-LEAD з Європою (2025 р.). URL: https://decentralization.gov.ua/news/19367 (дата звернення: 29.10.2025).

48. Секрети місцевого економічного розвитку або як громади досягнути стійкого економічного зростання. URL: https://www.csi.org.ua/news/sekrety-misczevogo-ekonomichnogo-rozvytku-abo-yak-gromadi-dosyagnuty-stijkogo-ekonomichnogo-zrostannya/ (дата звернення: 21.12.2025).

49. Сорокін С. А. Управління інвестиційною політикою суб'єктів господарювання в контексті сучасних економічних відносин: теоретико-методичний аспект. *Бізнес Інформ*. 2025. № 7. С. 173–184. URL: https://www.business-inform.net/article/?abstract=2025_7_0_173_184&year=2025 .

50. Суховєєв О. Тенденції та структура інвестиційного розвитку підприємств України 2014–2024 у контексті цифрової трансформації. *Економіка та суспільство.* 2025. № 78. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6567

51. Федоренко В. Г., Гойко А. Ф. Інвестознавство : підручник. Київ : МАУП, 2020. 408 с.

52. Штань М. В. Державна інвестиційна політика повоєнного відновлення. *Економіка та суспільство.* 2024. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/4555/4498

53. Юридична Газета. Приватні інвестиції: рушійна сила для відбудови України (2023–2025 рр.). URL: https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/privatni-investiciyi-rushiyna-sila-dlya-vidbudovi-ukrayini.html

54. Як громади зможуть отримати кошти з ДФРР у 2025 році: головне з брифінгу. Портал Децентралізація. 2025. 25 серпня. URL: https://decentralization.ua/news/19919

55. Як територіальній громаді організувати роботу із залучення вітчизняних та іноземних інвестицій. URL: https://www.csi.org.ua/news/yak-terytorialnij-gromadi-organizuvaty-robotu-iz-zaluchennya-vitchyznyanyh-ta-inozemnyh-investyczij/ (дата звернення: 21.12.2025).